

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ս Ս Բ Գ Ի Ս

**ՅԵՐՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆԻ
ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԸ**

38

Ս-25

Գ Ե Տ Հ Ր Ա Տ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1931

06 APR 2010

38
U-25

Ս Ա Ր Գ Ի Ս

**ՅԵՐՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆԻ
ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԸ**

Թարգմ. կրեատումներով Ա. ՄԵԼՔՈՆԹԱՆ

ՊԵՏՀՐԱՏ

1981

ՅԵՐԵՎԱՆ

26 JUL 2013

Պետերատի Տպարան
Գլավիտ 6886 p)
Հրատ. № 1818
Պատվեր 5565
Տիրած 1500

1. ՀԱՏԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՅՔԱՐ—ՊԱՅՔԱՐ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

«Թվում է, թե սա պայքար է մեյն հացի համար. իսկապես սա պայքար է սոցիալիզմի համար»:

ԼԵԱԻՈ

Տնտեսավարների խորհրդակցությունը (23 հունիսի 1931 թ.) ընկ. Ստալինը յուր ճառի մեջ ասել է.

«Մենք հաղթահարեցինք հացի դժվարությունները և վոչ միայն հաղթահարեցինք, այլ և արտահանում ենք աշխարհի քանակությամբ հաց, վորպիսին դեռ չենք արտահանել խորհրդային իշխանության դուրս թյան ժամանակամիջոցում»:

«Մենք հիմնովին քայքայեցինք շերտավորումը դյուդում, հետևապես և հաղթահարեցինք այն մասսայական աղքատությունը, վորը դյուդացուն դյուդից քաղաք էր քշում: Վերջապես մենք դյուդին մատակարարեցինք տանյակ հագարավոր տրակտորներ և դյուդատնտեսական մեքենաներ, ջախջախեցինք կուլակին, կադակերպեցինք կոլտնտեսություններ և հնարավորություն տվինք դյուդացուն մարդավայել ապրելու, աշխատելու»:

Այս խոսքերի մեջ ամփոփվում է դյուդում կուսակցության վարած քաղաքականության, դյուդի սոցիալիստական վերակառուցման համար մղվող պայքարի, հացահատիկի պրոբլեմի բալլչեկյան լուծման արդյունքը:

Հոկտեմբերյան հեղափոխության հենց սկզբից կուսակցությունը և խորհրդային իշխանությունը համառոտորեն ու վճռականորեն աշխատում էին հատիկի պրոբլեմը լուծելու համար։ Հացի համար պայքարը կարմիր թելի պես անցնում է սոցիալիստական շինարարության զարգացման բոլոր ետապներին։ Այդ պայքարը տարվել է մեր հեղափոխության պատմության տարբեր շրջաններում տարբեր մեթոդներով, սակայն միշտ էլ այդ պայքարը յեղել է պայքար պրոլետարիատի դիկտատուրան ամրապնդելու, սոցիալիզմի համար։

«Հսկայական յերկրում բնակչությանը հացով ապահովելու խնդրի լուծումը, — ասում էր Վլադիմիր Իլիչը 1919 թ., — հաղորդակցության վատ միջոցներով, միմյանցից անջատ ապրող գյուղացիությանը, անասելի դժվար էր, և այդ խնդիրը բոլորից շատ չարճաբանը (ХЛОПОТ) էր հասցնում մեզ։ Կոմիսարների խորհրդին բոլոր նիստերը վերահիշելով, կասեմ — վոչ մի խնդրի վերա խորհրդային իշխանությունն այնպես համառոտորեն չէր աշխատում, ինչպես այս խնդրի վերա»։

Հացի համար պայքարի ֆրոնտում յուրաքանչյուր հաջողություն կուսակցության կողմից միշտ էլ նշվել է վորպես մեր յերկրում պրոլետարիատի դիկտատուրայի ամրապնդման դործի խոշորագույն հաջողություն։ Դեռ Կոմիսարների յերրորդ կոնգրեսում Լենինը, կանգ առնելով խորհրդային իշխանության պարենավորման քաղաքականության հաջողությունների վերա, ասել է.

«Մեր լրիվ իշխանության առաջին տարում, (1918 թ. ոգոստոսի 1-ից մինչև 1919 թ. ոգոստոսի 1.) հավաքված է յեղել 110 միլ. փութ հաց, յերկրորդ տա-

րում՝ 220 միլ. փութ, յերրորդում՝ 285 միլ. փութից ավելի։ Այժմ, արդեն գործնական փորձ ունենալով, մենք խնդիր ենք դնում հավաքել և վորոշակի մտածում ենք հավաքելու 400 միլ. փութ։ Պարեմայրն փոնդի րավական քանակությանը փաստացի տեր յինելով միայն, քանվորական իշխանությունը ի վիճակի չէ տնտեսականի նկատմամբ ամուր կանգնելու յուր սեփական վոտների վրա, քեւ դանդաղ, սակայն ապահովել խաշոր արդյունաբերության անշեղ վերականգնումը, նիշտ կազմակերպել փինանսական սխտեմը»։

Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը և խորհտնտեսությունների, կոլտնտեսությունների ու ՄՏԿ ուժեղ զարգացման հիմունքով նրա վերելքը կուսակցության կողմից իրադործվում էին կապիտալիստական տարրերի մեր յերկրի վերջին լուրջ կապիտալիստական դասակարգի — կուլակության, հակահեղափոխական տրոցկիզմի, աջ ոպորտունիզմի դեմ վարած կատաղի պայքարի ընթացքում։

Հացի դժվարությունների ժամանակաշրջանում (1927-28 թ.) աջ ոպորտունիստները — այդ «դյուղացիական մենատնտեսությունների յերգիչները» — հացի դժվարություններից դուրս դալու յեղքը փնտռում էին չուկան «նորմալ» դարձնելու, զների ազատ խաղի թուլատվության և դյուղացիական մենատնտեսությունների անսահմանափակ զարգացման մեջ, սրանց թվում դասելով նաև կուլակային տնտեսություններին։ Չհամաձայնվելով կոլտնտեսությունների և խորհտնտեսությունների զարգացման արագ թափի հետ, նրանք հաստիքներում և դործի ինքնահոսի թերիան էին քարորդում ու պահանջում արտասահմանից հաց ներմու-

ծել: Կուսակցութիւնն աջերի կուլակային այդ ծր-
րադրին հակառակ պնդում եր, վոր՝

«Յեւքը (հացի դժվարութիւններին) նախ և առաջ
նրանումն է, վոր այդ մանր, հետամնաց ու փոշիացած
գյուղացիական տնտեսութիւններէց անցնել միացյալ,
խոշոր, հանրայնացված, գիտութեան տվյալներով դին-
ված, մեքենաներով ապահովված և մեղ համար մեծ
քանակութեամբ ապրանքային հաց արտադրելու ըն-
դունակ տնտեսութիւնների: Յեւքը— գյուղացիական
մենատնտեսութիւնից կոլեկտիվ հասարակական տըն-
տեսութեան հողագործութեան ասպարիւղում անցնելու
մեջ է»*) :

Բավական յեղով 2 տարվա սոցիալիստական շինա-
րարութիւնը կուսակցութեան գլխավոր գծի հիմուն-
քով, վորպէսզի մեր յերկրում սոցիալիզմի կառուց-
ման անկարելիութեան՝ տրոցկիստներէ «թեորիայի»
մենչեիկյան ելութեան մերկացումից հետո, կոր ի գլուխ
ջախջախել նույնպէս և աջերի կուլակային «թեորիա-
ները»՝ «կուլակի խաղաղ ճանապարհով սոցիալիզմ նե-
րածելու» և գյուղատնտեսութեան իբր թե տեղի ունե-
ցող հետադիմութեան վերաբերյալ:

Դեռ վոչ աչնքան հեռու անցյալում իր ճառերից մե-
կում ընկ. Ռիկովն ասում եր.

«Ամենապատասխանատու ընկերներէց մեկը, վո-
րը հաճախ մամուլում յելույթ է ունենում, մոտ ժա-
մանակներս ասում եր այսպէս. «Մեղ մոտ արտադրա-
կան ուժերի զարգացումը կատարվում է գյուղատնտե-
սութեան կոլեկտիվացման ձևերի միջոցով, և այլ ձե-
վերով զարգանալ չի կարող». այդ ընկերոջ կողմից

*) Ստալին, — «Հացի ֆրոնտում»

զարգացրած հայեցակետի հիմքում կա արմատապէս
սխալ նախադրյալ, վոր մենատնտեսութիւններն իբր
թե չեն կարող մեր զարգացման տվյալ ժամանակա-
շրջանում առաջ ընթանալ:

Յենքապրեմի մի բապէ, վոր 100 միլիոն գյուղացի
հավատացին այդ բնկերոջ, հարց է ծագում, այդ ժա-
մանակ ինչո՞ւ նրանք պիտի պաշտպանեն խորհրդային
իշխանութեանը:

«Յեւ վ այդ աչն ժամանակ, յերբ գյուղատնտեսու-
թիւնը դեռ յերկար տարիների ընթացքում կախում
կունենա գլխավորապէս մենատնտեսութիւններից: Իմ
ձեռքի տակ չկա ստուգված թիւ, բայց յես չեմ սխալ-
վի, յեթե ասեմ, վոր կոլտնտեսութիւնների և խորհ-
տնտեսութիւնների դերը հացի արտադրութեան մեջ
բնորոշվում է դեռ 2-3 %-ով:

Խորացնել գյուղացիութեան գիտակցութեան մեջ
այն համոզմունքը, «վոր նրանք չեն կարող լավացնել
հողի սգտագործումը մենատնտեսութեան ներքում և
չատ բերք հաւաքել, քան քե հիմա, — դա նշանակում է
յերկիրը հրել ե դեպի նոր ու նոր ոգնաժամեր»*) :

Այսպէս գրուում է յին աջ ոպորտունիստները կու-
սակցութեան XV համագումարի լուղունդին, վորը
կոչ եր անում չքավորա-միջակային մասսաներին՝

«Առաջ դեպի խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութիւն»:

Կարո՞ղ է այժմս վորեւ մեկը կասկածել նրանում,
վոր աջ ոպորտունիստները պաշտպանում էին գյուղա-
տնտեսութեան զարգացման կուլակային-կապիտալիս-
տական թեորիան:

2-3 տարի առաջ կուսակցութիւնն ընդգծեց կոլ-

*) «Իդէալիստ».— № 163. 15 հուլիսի 1928 թ.

տնտեսութեան և խորհրդային տնտեսութեան շինարարութեան ուղիով ծախսովով հացահատիկային պրոդուկտներ լուծման կոնկրետ ծրագրերը: Այդ ծրագրերի հիմքում դրված և բայլընդին միտք, նրա մասին, վոր գյուղատնտեսության վերակառուցման քանակին հանդիսանում և մեր ինդուստրիայի զարգացման արագ տեմպը»:

Համ Կ(բ) Կ մեջ գոյութիւն ունեցող աջ թեքման մասին իր ճառում (ապրիլ 1929 թ.) ընկ. Ստալինը, խոսելով հատիկային պրոդուկտներ լուծման «կուսակցութեան պլանի» մասին, ասել է.

«Մենք վերաշինում ենք (վերակառուցում) արդիւնաբերութիւնը: Մենք լուրջ կերպով սկսում ենք վերաշինել գյուղատնտեսութիւնը (վերակառուցում): Դրա համար պիտի լայնացնել կոլտնտեսութիւնների և խորհրդային տնտեսութիւնների շինարարութիւնը, կոնսորացիայի և մեքենա-արտադրության կայանների մասսայական գործադրումը, վորպես արդիւնաբերութեան և գյուղատնտեսութեան միջով արտադրական գործուն միջոց»*):

Այս ծրագրի նշման ժամանակամիջոցում «կոլտնտեսութիւնների և խորհրդային տնտեսութիւնների դերը հացի արտադրութեան խնդրում ընդունվում է 2-3%-ով»:

«Հաշվի առնելով» կոլտնտեսութիւնների և խորհրդային տնտեսութիւնների այս չնչին դերն, աջ ուղորտունիտները կոչ եյին անում կուսակցութեանը չհամոզել գյուղացոյց, վոր նրանք կոլտնտեսութեան շուրջը համախմբելով, կարող են հողի մշակութիւնը լայնացնել: Թե վորքանով եր աջ ուղորտունիտների այդ հաշիվը

վոր մարքսիստական և վոր լենինյան, այլ կուլակային, դրանում կարելի չէ համոզվել հետեւյալ թվերից:

Առ 1 հոկտեմբերի 1928 թ. կոլտնտեսութիւններում ընդգրկված էյին գյուղացիական տնտեսութիւնները 2,3 %:

Առ 1 հոկտեմբերի 1929 թ. — 7,6 %

Առ 1 հոկտեմբերի 1930 թ. — 22,1 %

Առ 20 հոկտեմբերի 1931 թ. 57,1 % գյուղացիական տնտեսութիւնները:

Հացահատիկային խոշորագույն շրջաններում (Ուկրաինայի տափաստան, Հյուսիսային Կովկաս, Ներքին Վոլյան, Միջին Վոլյան, Սնդրովոլյան) համատարած կոլեկտիվացումն արդեն ավարտված է. հատիկային մյուս շրջաններում չեւոր ու միջակ տնտեսութիւնների մեծ մասն ընդգրկվել է կոլտնտեսութիւնների մեջ:

«1931 թ. ցանքսը միացյալ կոլեկտիվ տնտեսութեան բարձր արտադրութեան նոր ձեւեր տվեց: ԽՍՀ Մ-ում մայիսի մեկ հնգորյակում ցանքը (9-10 միլ. դա) բավականաչափ դերադանցեց անցյալ տարվա մայիսի մեկ հնգորյակի ցանքսից (6 միլ. դա): Մեքենա-արտադրության կայանները մշակեցին կոլտնտեսութիւնների գարնան ցանքսի մեկ յերրորդից ավելին: 20 միլ. դա ավելի: Կոլտնտեսութիւնների մեկ ձիուն հասանելիք ցանքսը համարյա թե յերեք անգամ դերադանցեց մենատնտեսատիրոջ մեկ ձիու հասանելիք ցանքսից. կոլեկտիվի յուրաքանչյուր մեկ տնտեսութեան ցանքսը 2-3 անգամ դերադանցեց մենատնտեսատիրոջ ցանքսից: Կոլտնտեսութիւններում հողի մշակման վորակը բարձրացավ»:

*) «Լենինի գմէ հարցեր» հրատ. 2, յեր. 505:

«**Խորհրդային խորհրդային** ցանձախ տարածութիւնը, 1930 թ. համեմատութեամբ, աճել է յերկու անգամից ավելի: Հատկապէս տրեստը, անասնաբուժական տրեստները, և տեխնիկական կոնստրուկտիւնները խորհրդային խորհրդային 1931 թ. դարնանք ցանկելով 8 միլ. դաւ-ից ավելի, անցյալ 1930 թ. դարնան 3,2 միլ. փոխարեն, գերակատարեցին խորհուրդների VI-րդ համագումարի առաջադրանքը: Ծրջաններից չատերում խորհրդային խորհրդային ցանքը 2-3 շաբաթով կոտորե-տեսութիւններից շուտ են ավարտել: Խորհրդային խորհրդային դարգացման և աշխատավոր դարգացիւ-թյան մեծամասնութիւնը կոլեկտիւացման ուղին անց-նելու հետեւանքով, մեր յերկիրը դարձավ ամենախո-շոր գյուղատնտեսական յերկիրն աշխարհում: 1931 թ. դարնանք, 200 հազար կոլեկտիւ տնտեսութիւններ, (վարնք ընդգրկել են 13 միլ. նախկին մենատնտեսու-թիւններ) ցանեցին 4 հազար խորհրդային խորհրդային հետ միասին դարնան ցանքի տարածութեան յերկու յերրորդից ավելին, այն ժամանակ, յերբ 12 միլ. մե-նատնտեսութիւններն հնարավորութիւն ունեցան ցա-նելու դարնան ցանքի տարածութեան միայն մեկ յեր-րորդը»*):

Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, վոր կոլտնտեսու-թիւնների կողմից ցանկելիք հողի տարածութիւնն 1927 թ. կողմում էր 0,8 միլ. դա, 1930 թ. — մոտա-վորապես 36 միլ. դա., հաշվելով աշխանացան և դար-նանացան հողակտորները: Իսկ ընթացիկ տարում հա-մայնացված սեկտորը ցանել է համարյա թե 2 անգամ ավելի կալվածատերերի և կուլակների նախապատե-

*) Համ Կ(ը) ԿԿԿ-ի 1931 թ. հունիսի պլենումի բանաձեւից:

րագմյան ժամանակվա և 7 անգամ ավելի 1927 թ. կու-լակային ցանքի մակարդակից:

Շատ արդարացի յեր ընկ. Ստալինը, յերբ XVI կուսհամագումարում ասում էր.

«Հարկավոր է ընդունել, վոր մեր արդիւնաբերու-թյան վոչ մի ճյուղը, վոր դարգանում է ընդհանրապես բալականին արագ տեմպերով, չի տվել մինչև այժմ այնպիսի չտեսնված տեմպեր, ինչպիսին կոլտնտեսու-թյան շինարարութիւնը»:

Այլ ուրիշ տնտեսներն աշխատում էին կուսակցու-թյան վզին փաթաթել հնդամյակի փոխարեն — յեր-կամյակը: Նրանք հնդամյակին հակադրում էին յեր-կամյակը, նրա համար, վորպեսզի հնդամյակի ինդուս-տրացման և կոլեկտիւացման բարձր տեմպերի ղերբա-վորումը տապալեն:

«Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ և նրա գլխա-վար գծի հիմունքով բանվոր դասակարգը և չխաղա-միջակային տնտեսութիւններն իրագործեցին կոլտըն-տեսութեան հեգամյակը 2 տարում, իսկ յորիտնտեսու-թյանը — պակաս քան 3 տարի:

2. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԿՈՒՏԸՆ-ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՄՏԿ-ՆԵՐԸ ԼՈՒԾԵՑԻՆ ՀԱՏԻԿԱՅԻՆ ՊՐՈԲԼԵՄԸ

Կոլեկտիւացման վճռական հաղթանակները, խորհ-տնտեսութիւնների և Մ. Տ. Կ.-ների աճումը, դարձա-տնտեսութեան սոցիալիստական սեկտորի ապրանքային արտադրութեան բարձր տոկոսը ստեղծել են բոլոր հը-նարավորութիւններ հացամթերման պլաններն արագ իրագործելու և միաժամանակ՝ հացը կայարանամերձ

կետերը և ելեկտրոնների մոտ տեղափոխելու: Հատիկային պլանը մենք լուծեցինք հիմնականում դեռ անցյալ դյուղատնտեսական կամպանիայի ժամանակ: այժմ մենք լուծում ենք աղպիսին վերջնականապես: Հայանի յե, վոր հատիկային տնտեսության հարցի վերջնական լուծման պրոբլեման հանդիսանում և դյուղատնտեսության սխեմայում հիմնական ողակը և վերջինի բոլոր տեսակի պրոբլեմների լուծման բանալին: Արդեն 1934 թ. մենք տեխնիկական կուլտուրաների ցանքսի մաքրիմալ չափի տարածման և ամսումնործակալի խորհանտեսությունների և կոլտնտեսությունների ու կաթնա-սպրանքային ֆերմաների շինարարության գործում խոշոր հաջողություններ ձևոք բերեցինք: Արդեն հիմա հացը, ճակնդեղը և արեվածադիկը դարձել են կալոնտեսության կուլտուրաները:

խորհանտեսությունների և կոլտնտեսությունների շինարարության հիմունքով հնգամյակի յերրորդ տարին ավեց բամբակի ցանքի տարածության լայնացում 50,5 %, համեմատելով անցյալ տարվա հետ. նախընդեղը—30,7 տոկ., արեվածադիկը 32,5 տոկ. վուշինը—35 տ. Բնչո՞ւմ են պայմանները և վո՞րն և հատիկային պրոբլեմի վերջնական լուծման ուղին:

«... Լուծել հատիկային պրոբլեմը,— ասում էր ընկ. Ստալինը XVI-րդ համագումարում յուր գեկուցման մեջ,— և դուրս բերել դրանով դյուղատնտեսությունն ամենալուրջ վերելքի ուղիի վրա, սա նշանակում է հիմնականում լուծարքի յենթարկել դյուղատնտեսության հետամնացությունը, զինել նրան (դյուղատնտեսության) տրակտորներով, դյուղատնտեսական մեքենաներով, մատակարարել նրան զիտական աշխա-

տակիցներին նոր կադրեր, բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականությունը, ավելացնել ապրանքայնությունը: Առանց այս պայմանների ավելորդ և յերազել հատիկային պրոբլեմի լուծման մասին: Հնարավո՞ր է իրականացնել այս բոլոր պայմանները դյուղատնտեսական մանր մենատնտեսային բաղայի վերա: Վո՞չ, չի կարելի... Այստեղից խորհանտեսություններ ստեղծելու և դյուղացիական մանր մենատնտեսությունների վերածումը խոշոր կոլեկտիվ տնտեսություններին՝ միակ նախապահի և դյուղատնտեսության պրոբլեմի լուծման ընդհանրապես, հատիկային պրոբլեմինը մասնավորապես»^{*)}: Հատիկ արտադրող չրջանների՝

2 Բավոր-վիջակային տնտեսությունները կամ համատարած կոլեկտիվացման են յենթարկվել և այդ հիմունքով կուլակության վերացնել վորպես դասակարգի, կամ ել մոտ են համատարածի ավարտմանը:

Հատիկային խորհանտեսությունները լիովին կատարել են իրենց հնգամյա պլանը:

Մեքենա-տրակտորային կայանները, խորհրդային իշխանության ղեկավարությամբ, արագորեն կոլտնտեսությունները վեր են ածում ավելի խոշոր մեքենայացված կոլեկտիվ տնտեսությունների: Կոլտնտեսությունների և խորհանտեսությունների մեքենայացման մակարդակը բավականին բարձրացել է:

3. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՌԺԱՆ-ԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍՆԿՏՈՐԻՆ

Քաղաքացիական կռիվների ծանր և սոցիալիստական շինարարության առաջին խաղաղ տարիներում,

լենինը հաճախ դիմելով չքավորա-միջակային մասսաներին, ասել է .

«Յերբ գյուղացին մեզ հացով վարկ տալու լինի, մենք բոլոր դեփարություններից դուրս կը գանք, մենք կը վերականգնենք մեր պարտքը . և բանվորները իրենց պարտքը կվերադարձնեն հարյուրապատիկով»*) :

Ծնորհիվ հնգամյա սլլանի առաջադրանքների գերակատարման, նամանավանդ ծանր արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսական մեքենաների շինարարութեան և գյուղատնտեսական մեքենաների շինարարութեան ընդարձակում, մենք հնարավորութիւն ձեռք բերինք գյուղատնտեսութեան մեջ հսկայական ներդրումներ կատարելու, տեխնիկայես զինելու գյուղատնտեսութիւնը և ամրապնդելու ծավալվող կոլտնտեսական շարժման, խորհրդային կոլտնտեսութեան և մեքենատրակտորային կայանների նյութական բազան: Բնական է թվել միայն այն ներդրումները, վոր կատարել է պրոլետարական պետութիւնը գյուղատնտեսութեան մեջ 1931 թ., վորպեսզի հասկանալ ինչպես «բանվորներն իրենց պարտքը վերադարձնում են գյուղացուն հարյուրապատիկ» :

Գյուղը 1931 թ. ստանում է 120 հազար տրակտոր, 768 միլ. ո. գյուղատնտեսական մեքենաներ, 145 միլ. ո. հանքային պարարտանյութեր, 1050 միլ. ո. վարկ, 21 միլիոն ցենտներ տեսակավոր սերմեր: Գյուղում կազմակերպվում է 1040 նոր մեքենա տրակտորային կայան, 489 վոլշի թրմիչ (լենուպենկովի) գործարան, 10 հազար հատ լենտերի բիլկաներ (վոլշի մշակութի գործարան): Բամբակի, վոլշի և այլ տեխնիկական կոլտնտեսների ցանքատերերի կարիքների հո-

մար միլիոնավոր ցենտներ հաց, տանյակ և հարյուր հազարավոր աշխատակիցներ— ագրոնոմներ, տեխնիկներ, և այլն և այլն: Այդ թվերի նշանակութիւնը մեղավելի պարզ կը լինի, յեթե հիշենք Իլիչի խոսքերը .

«Յեթե վաղը մենք կարողանայինք 100 հազար առաջին կարգի տրակտորներ տալ, մատակարարելինք նրանց բնիկին, մատակարարելինք մեքենավարներ, — դուք լավ գիտեք, վոր այժմս դա ցնորք է, — այն ժամանակ միջակ գյուղացին կասեր՝ «յես կոմունայի կողմնակից եմ» :

Տարեց տարի գյուղի մեքենայացումը զարգանում է արագընթաց տեմպերով . յերկրի ինդուստրացումը հանդիսանում է վողջ գյուղի և այդ հիմունքով հատկային պրոբլեմի լուծման սոցիալիստական վերակառուցման ուժեղ լծակը :

Արդեն 1931 թ. վերջում մենք գյուղում կունենանք 200 հազարից ավելի տրակտոր (փոխարինելով 10- ութ- ժեղայիններով) :

Դեռ 1929 թ. մեր սոցիալիստական դաշտերում աշխատող կոմբայնների թիվը հասնում էր 42, 1930 թ. նրանց թիվը հավասարվում է 1606, իսկ 1931 թ. սոցիալիստական խոշոր տնտեսութիւնն ունենալու յե մոտ 6 հազար կոմբայններ, վորոնց գլխավոր մասսան սեփական, խորհրդային արտադրութիւնն է :

Պրոլետարական իշխանութիւնն աճող կոլտնտեսական շարժման ամեն տեսակի ոժանդակութիւնն է ցույց տալիս, քանի վոր, ինչպես նշել է Լենինը կոոպերացիայի վերաբերյալ յուր հայտնի հոդվածում. «յուրաքանչյուր հասարակակարգ ծագում է առնում միայն վորոշ դասակարգի ֆիւմսական աջակցութեան պայմաններում» :

*) Լենին, — հատոր XV, յերես 419:

4. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍԵԿՏՈՐԸ ԼԱՅՆԱՑ- ՆՈՒՄ Ե ՑԱՆՔԱՆԸ, ԲԱՐՁՐԱՑՆՈՒՄ Ե ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՎԵԼԱՅՆՈՒՄ Ե ԱՊՐԱՆՔԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տարեց տարի ավելանում է հատիկային կուլտու-
րաների ցանքերի տարածությունը, բարձրանում է
նույնպես հատիկային տնտեսության բերքատվությու-
նը և ապրանքայնությունը: 1930 թ. արդեն մեկ կու-
լեկտիվ տնտեսության միջին ցանքը յերկու անգամ գե-
րալանցում է մեկ մենատնտեսատիրոջ ցանքից, 1931
թ. կուլեկտիվ տնտեսության մեջ չեղած մեկ տնտեսու-
թյան միջին ցանքը բարձր է մեկ մենատնտեսատիրոջ
միջին ցանքից համարյա թե յերեք անգամ: Պիտանի
յեն դարձվում են որանոթ հողակտորներ. 1928—29 տ.
հատիկային կուլտուրաների ցանքի տարածությունն
ավելացել է 10 միլ. դա, իսկ անցած (1930—31 թ.)
դյուրանտեսական տարվա համեմատությամբ, — հա-
մարյա 4 միլ. դա:

Հատիկային կուլտուրաների ապրանքային մաս-
նան, համեմատած 1927/28 թ. հետ, արդեն անցյալում
(1930—31 տ.) անել է յերկու անգամ:

Խորհրդային իշխանության դոյուլթյան առաջին
տարում մթերված եր 18 միլ. ցենտ. հաց, սա 1918/19
տարին երումն եր: Հետագայում զարգացումը գնաց
հետեվյալ ուղղությամբ.

1919—20	35
1920—21	46,7
1921—22	65,5
1922—23	70,0
1923—24	71,8
1924—25	51,3
1925—26	95,1
1926—27	116,0
1927—28	110,0
1928—29	108,0
1929—30	160,0
1930—31	221,3

Վերելում բերված յուրաքանչյուր թիվը հանդի-
ւանում է հացի համար 14 տարվա պայքարի պատմու-
թյան ամբողջ մի եջը:

1919 թ. Վլադիմիր Իլիչը, խոսելով մեր պարենա-
կորման աշխատանքների հաջողության մասին, նշում
էր.

«դժվար թե հնարավոր լինի խորհրդային իշխա-
նության գործունեության մյուս բնագավառում այդ-
պես նշտորեն բնորոշել հաջողությունը»:

Խորհրդային իշխանության դոյուլթյան առաջին
տարում հավաքված եր 18 միլ. ցենտ. հաց, հինգ տարի
հետո, այդ թիվն ավելացավ չորս անգամից ավելի,
իսկ ընթացիկ տարում համարյա թե 14 անգամ:

Բայց այժմս արդեն ունենք խորհրդային իշխանու-
թյան գործունեության «ճշտված վորոշիչը» վոչ միայն
հատիկային, այլ և ժողովրդական տնտեսության բո-
լոր բնագավառներում:

Այժմ հացամթերքի և կարկանդակի հատիկի

ապրանքային մասի մոտ $\frac{2}{3}$ մենք ստանում ենք խորհ-
տնտեսություններից և կոլեկտիվ տնտեսություններից:

1929/30 տ. ներառյալ միջին գյուղացիությունը
հանդիսանում էր հատիկի հիմնական արտադրողը և
մեր հողագործության կենտրոնական դեմքը:

Այժմ արդեն կոլտնտեսականը դարձավ հիմնական
հատիկի արտադրողը: Զբաղարի և միջակի դերը-այ-
սինքն մեկատնտեսատիրոջը, գյուղատնտեսության
արտադրության մեջ դարձավ յերկրորդական: Արդեն
միջին գյուղացիությունը չի հանդիսանում մեր հողա-
գործության կենտրոնական դեմքը: Կոլտնտեսական
գյուղացիություն, ահա այժմյան գյուղատնտեսու-
թյան կենտրոնական դեմքը, վորն արագորեն աճում և
յուր սոցիալիստական վերակառուցման ուղիներով:
Կոլտնտեսական գյուղացիությունն արդեն և այժմ
հանդիսանում է հիմնական արտադրողը վոչ միայն
հատիկի, այլ և գյուղատնտեսական կարելորագույն
հումուլթի (բամբակի, ճակնդեղի, արեվածադեղի)
բնադրավառում:

Հատիկի պրոբլեմի լուծման վոչ պակաս կարև-
վոր ցուցանիշ և հանդիսանում այն փաստը, վոր կա-
տնտեսության մեջը համախմբված չբավորամիջակու-
յին տնտեսությունները տալիս են հատիկային տնտե-
սության վալույտը հավաքի 25-30 տոկ. և ալելին վոր-
պես ապրանքային յեղույթ, այն ժամանակ, յերբ մանր
ու փոշիացած գյուղացիական տնտեսությունները տա-
լիս ելին վորպես ապրանքային յեղույթ հատիկային
տնտեսության վալույտը յեղույթի միայն 10-15 տոկ.:

Հատիկային պրոբլեմի լուծման տեսակետից ամե-
նահիմնական ֆակտորն է հանդիսանում նույնպես պա-

րենավորման հացի ապրանքային արտադրության ա-
ճումը: 1928/29 թ. մթերված էր 5311 հազար տոնն
ապրաքորեն (տարեկան) և ցորեն. 1929/30 թ.—8007
հազար տոնն, 1931-32 թ. 12,889 հազար տոնն: Մենք
վոչ միայն փոխարինեցինք հատիկի կուլակության ար-
տադրությունը մեր խորհրտնտեսությունների, կոլ-
տնտեսությունների և մեքենա-տրակտորային կայան-
ների արտադրությունով, այլ և մենք կալվածատերերի
և կուլակների հատիկի նախապատերազմյան արտա-
դրությանը փոխարինեցինք:

5. ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄՏԿ-ՆԵՐԸ ՅԵՎ ԿՈՒՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԲԱՐՁՐԱՑ- ՆՈՒՄ ՆՆ ՀԱՏԻ ՎՈՐԱԿԸ ՅԵՎ ԻԶԵՅՆՈՒՄ ԻՆՔՆԱՐԺԵՔԸ

Հացամթերման կազմակերպման գործում մենք
ձեռք բերեցինք խոշորագույն հաջողություններ:
Հայտնի յե, վոր և հացամթերման կազմակերպման
բնադրավառում աջերը և «ձախ» ոպորտունիստներն աչ-
խատում ելին կամ ամբողջ գործը թողնել ինքնահոսի
(աջերը), կամ ել հարցը լուծել լոկ վարչականու-
թյամբ (ձախերը): Հակառակ հացամթերման կազմա-
կերպման ոպորտունիստական ձեվերի, կուսակցությու-
նը և՛ այդ բնադրավառում, յուր բայլչեվիկյան գծի առ-
չեղ կերպառումով, ձեռք բերեց իրոք խոշոր հաջողու-
թյուններ:

Վերցնենք հացամթերման գործի կազմակերպման
բնադրավառից միայն մի լանի հարցեր:

Գնրի բաղաճակամության հարցը: Կուսակցու-

թյունն ուժեղ պայքար է մղել այսպես կոչված չուկայի «նորմալացման» տեսության, չուկայում գների ազատ խաղի, մթերման գների անընդհատ բարձրացման դեմ: Մթերման գների աճումը մեծ մասամբ հետեվանք է խորհրդային իշխանության ոժանդակությամբ արտադրվող հատիկի վորակի լավացման: Վուլթե չուկայի գների ազատ խաղն է, այլ ցանքսերի համար գյուղատնտեսությանը տեսակավոր սերմացունների սխտեմատիկաբար մատակարարումն է նպաստում սերմերի վորակի լավացման և վերահիշյալ գների բարձրացման:

Կառավարության կողմից վորոչված հացի մեկ ցենաների մթերման գինը վճարվում է հանձնվելիք հացի վորոչ հատկանիշներից յեղնելով (այսպես կոչված բաղբասային կոնդիցիա—հատիկի «բնականը», խոնավությունը և տեսակավոր լինելը):

Հացի մթերման պետական սահմանված գինը լիովին վճարվում է տվյալ շրջանի հատիկի և տվյալ կուլտուրայի միջին հատկանիշների առկայության ժամանակ: Բայց վորովհետև, շնորհիվ խորհրդային իշխանության ձեռք առած միջոցների, վերջին տարիներում հատիկի հատկությունը գերազանցեց պետական վորոչված միջին նորմաներից, դրա համար ել հատիկ հանձնողները ստանում են մթերման գներին գերազանցող, իրենց արտադրածի գինը: Այժմ, տեսակավոր ցանքերի բավականին լայնացման և հատիկի վորակի բարձրացման պայմաններում, մենք կարող ենք և պետք է առող կոլեկտիվ և խորհրդային հատիկային տնտեսություններից, հատիկի վորակի վերաբերյալ,

ավելի պահանջկոտ լինեմք, քան մենք յեղել ենք վերջին 3 տարիներում:

Խորհանտեսությունները և կոլտնտեսությունները կուտակցության ղեկավարությամբ, իրենց մասսայական գոյության 2-3 տարիների ընթացքում, կոր ի գլուխ ջախջախեցին Կոնդրատեվների, Ջայանովների և աջ ոպորտունիստական բանակից, նրանց աղենների՝ տեսությունները՝ մանր մենատնտեսությունների առավելությունների մասին հանդեպ խոչոր, կոլեկտիվ տնտեսությունների: Խորհանտեսությունները և կոլտնտեսություններն ապացուցեցին, վոր սոցիալիստական խոչոր գյուղատնտեսությունը բավական չափով իջեցնում է հատիկային արտադրանքի ինֆլաթիոն և միաժամանակ բավական չափով բարձրացնում է հատիկի վորակը: «Գիզանտ» խորհրդային տնտեսությունում պարզվեց, վոր աղորացորենի և ցորենի ինքնարժեքը յերկու անգամ ցածր է 1929/30 թ. աղորացորենի և ցորենի մթերման գների համեմատությամբ:

«Գիզանտ»-ի հաջողությունները, հատիկի ինքնարժեքի իջեցման գործում, բացառիկ յերեվութներ չեն: Նրանք հանդիսանում են խորհանտեսությունների, ՄՏԿ-ների, կոլտնտեսությունների զարգացման ուղիով, հատիկի եժանացման խոչորագույն հաջողությունների ցուցանիշը: Մենք մի շարք այլ թվեր կարող ենք բերել ուրիշ խորհանտեսությունների, կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների վերաբերյալ, վորոնք կապալությունների և ՄՏԿ-ների ինքնարժեքի խոչոր չափով իջեցումը ցուցեցին հատիկի ինքնարժեքի խոչոր տնտեսություններում: մեր սոցիալիստական խոչոր տնտեսություններում գյուղացիական մենատնտեսությունների համեմատությամբ:

կորիստեմոսությունների զարգացման և աշխատավարձի վերաբերյալ մեծամասնության կողմից շինարարության ուղին անցնելու հետևանքով, մեր յերկիրը դարձավ վաղ միայն գյուղատնտեսության ամենախոշոր յերկիրն աշխարհում, այլ և միաժամանակ դառնում է խոշորագույն չափերով եժան հատիկ արտադրող յերկիր:

6. ԿՈՆՏՐԱԿՏԱՑԻԱՅԻ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԹԵՐՈՂ ԱՊԱՐԱՏԻ ՌԱՑԻՈՆԱԼԻԶԱՑԻԱՆ ՅԵՎ ՀԱՅԱՄԹԵՐՄԱՆ ԾԱՆՔԵՐԻ ԿՐՃԱՏՈՒՄԸ

Մեր և գյուղի փոխհարաբերություններում լուրջ հաջողություններից մեկը հանդիսանում է կոնտրակտացիայի հաջողությունը: Յուր ժամանակ ալ ուսուրունիստները դրոհեյին տալիս նույնպես կոնտրակտացիայի մեթոդների դեմ: Նրանք կոնտրակտացիան Նեղի, հակասող հանգամանք եյին ընդունում. 'նրանք չեյին հասկանում, վոր «կոնտրակտացիայի մեթոդը հանդիսանում է գյուղի և քաղաքի միջև ապրանքաշրջանառության նոր ձևվերի հաստատման հիմնական մեթոդը»^{*)}. 1928 թ. հատիկային ցանքերից կոնտրակտացիայի յեր յենթարկված միայն 1700 դա, 1929 թ.— 20 միլ. դա, 1930 թ.— 50 դա, և վերջապես 1931 թ.— 75 միլ. դա:

Վերջին տարիների ընթացքում կոնտրակտացիոն պայմանագրերով ստացված հացի քանակը սուր կերպով բարձրացավ: Յեթե 1928/29 թ. կոնտրակտացիայի

յենթարկված հացը կազմում էր ընդհանուր մթերումների 6,6%, սակայն 1929/30 թ. կոնտրակտացիան մեկ տվեց մթերումների 35,7%, իսկ 1930/31 թ.— 64,4%: Թե կոնտրակտացիայի մեթոդները վորքան արագ են տարածվում և յուրացվում կոնտեսությունների և չքավորա—միջակային տնտեսությունների կողմից, յերեվում է հենց թեև նրանից, վոր պարենավորման կուլտուրաների ապրանքային արտադրանքի կոնտրակտացիան վերջին տարիներում աճում է անասելի տեմպերով: 1928 թ. կոնտրակտացիայի յե յենթարկված 900 հազար, դա ցորենի ցանքս, 1929 թ.— 10.800 հազար դա, 1930 թ.— 19.300 հազար դա, և 1931 թ.— 30 միլ. ավելի դա. ցորեն:

Արդեն մի քանի տարի յե, ինչ մի չարք տեխնիկական կուլտուրաներ մենք մթերում ենք լիովին կոնտրակտացիոն պայմանագրերի հիմունքով: Գյուղատնտեսության ապրանքային արտադրանքի կոնտրակտացիան այժմս արդեն մասսայական մասշտաբով դրոծադրվում է նաև անասնաբուծական արտադրանքի մթերումների բնագավառում:

Մեկ արդեն մոտ եմ այն պայմաններին, վոր պեսզի կոնտրակտացիայով ընդգրկեմ հատիկային տնտեսության վողջ ապրանքային արտադրանքը:

Կոնտրակտացիան, ինչպես ճիշտ ասված է Խորհուրդների VI համագումարի վորոշումների մեջ, կոնտեսության աճման պայմաններում, հանդիսանում է «կոնտեսությունների պետական ու կոպերատիվ տնտեսական կազմակերպությունների հետ տնտեսական փոխհարաբերության հիմնական ձևվերից մեկը»:

Վոչ պակաս կարեվոր են կուսակցության հաջոր-

^{*)} Ստալին. — «Լենինի գմի հարցեր», յեր. 300.

դուլթյունները մթերման ապարատը կազմակերպելու վերաբերյալ: Դեռ 1925/26 թ. հացամթերման շուկայում աշխատում էին մոտ տասն և մեկ մթերող կազմակերպություններ, իսկ 1928 թ. մենք ունեյինք դեռ ևս մեկ մթերող կազմակերպություններ: Վերջին յերկու տարվա ընթացքում կոլտնտեսությունների աճումը, կոնտրակտացիայի դերի ուժեղացումն և նորությունների, փորձերի և կադրերի կուտակումն մթերող ապարատում, հնարավորություն տվեցին կուտակցության հիմնականում միակ մթերող ապարատի (հացանառնապահ կենտրոնի) միջոցով մթերումները կազմակերպելու օրինակին անցնելու: Վերջապես հացամթերման կազմակերպման գործում կարեվորագույն հաջողությունը հանդիսանում է հացամթերումների գործառնությունների եժանացումը: Առեվտրավերադիր ծախքերի հարցը, վորով կուտակցությունը օրինակատիրոն զբաղվել է, վերջին տարիներում արդեն ստացվել էր լուծումը: Դեռ Կենտկոմի 1926 թ. հուլիսյան պլենումը հացամթերումների հարցի վերաբերյալ, ընդունեց հետևյալ դիրեկտիվան.

«Անհրաժեշտ է ձեռք առնել վճռական միջոցներ, հացի առևտրի ասպարիզում իջեցնելու բարձր վերադիր ծախքերը: Ընթացիկ կամպանիան հացի առևտրի ասպարիզում, հայտաբերեց անչափ բարձր վերադիր ծախքեր, վորի պատճառներն արմատացած են, ինչպես ապարատի վոչ ուսցիոնալ կառուցվածքի, վոչ արտադրական ծախքերի առկայություն, այնպես էլ վերադիր ծախքերի բարձրություն մեջ:

Ուստի առաջիկա կամպանիայի ընթացքում անհրաժեշտ է վերադիր ծախքերի վճռական իջեցում, վո-

րը կախում ունի մթերողներից, մինիմալ 15%-ի չափով՝ ապարատի ուսցիոնալիզացիայի և աշխատանքի բարելավման միջոցով»:

Յեթե 1926/27 թ. մթերող որդաններում ծախքերի և կոմիսիոն վարձատրությունների նորմաները կազմում են մեկ ցենտների դիմաց 92 կ., սակայն 1930/31 թ. այդ ծախքերը կազմում են մթերված յուրաքանչյուր մեկ ցենտներ հացի դիմաց 50 կ. պակաս:

Սորհատնությունների, կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների աճումով, ինչպես այդ ցույց է տվել վերջին տարիների փորձը, մենք միշտ ավելի և ավելի իջեցնելու յենք հացամթերման վերադիր ծախքերը: Այս դործը մեզ կտա տասնյակ միլիոնավոր ռուբլիների խնայողություն, վորոնք ծախսվելու յեն ինդուստրացման և դուրադատնություն յան սոցիալիստական վերակառուցման համար:

7. ՀԱՅԸ — ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՅԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐՎԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՎԸՃ-ՈՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴՐՑԱԼՆ Ե

1931/32 թ. հացամթերման կամպանիայի կազմակերպման հարցը վճռական նշանակություն է ձեռք բերում: Հնդամյակի յերրորդ վճռական տարվա պլանների կատարումն խոշոր չափով կախված է հացամթերման պլանների կատարումից, քանի վոր հացը հանդիսանում է հնդամյակը չորս տարում իրագործելու հիմնական նախադրյալներից մեկը:

«Տնտեսական հիմնական նախադրյալները, — վորոնցից կախված է հնդամյակի յերրորդ տարվա պլանի կատարումը — յերեք են:

«Առաջինը— հաց, յերկրորդը— տրամապարտ և յեր-
րորդը— վառելիք»։ Ճիշտ և ասել ընկ. Մոլոտովը,
վոր այս յերեք նախադրյալներից հացը հանդիսանում է
վոչ թե առաջինը, այլ և հնդամյակի յերրորդ տարվա
հիմնական նախադրյալը։ Հացամթերման ճակատում
յուրաքանչյուր ակտիվ աշխատող, յուրաքանչյուր կու-
տնտեսական, ՄՏԿ-ների աշխատակիցներ և բոլոր չքա-
վորա-միջակային տնտեսությունները պիտի լավ հիշեն
հնդամյակի և հացամթերումների միջև յեղած այս
անմիջական կապը։

Հնդամյակի առաջին յերկու տարիներին հացամե-
թերման ճակատում կուտակցություն և խորհրդային
իշխանություն հանդուրժյուններն ապահովեցին մեր
սոցիալիստական ինդուստրիայի հետագա բուռն ա-
ճումը։ Համկ(բ)ԿԿ-ի և ԿՎՀ 1930 թ. դեկտեմբեր-
յան պլենումը, հնդամյակի առաջին յերկու տարվա
արդյունքն ամփոփելիս և յերրորդ վճռական տարվա
ծրագիրը նշելիս, պարզեց.

«Հնդամյակի առաջին յերկու տարիներում սոցիա-
լիստական պետական արդյունաբերությունը տվեց ժո-
ղովրդական տնտեսության 30,5 միլի. ո. արտադրե-
րանք, հնդամյակով նախատեսված (անփոփոխ գնե-
րով) 20,3 միլի. ո. փոխարեն։

Հնդամյակի առաջին յերկու տարիներում ծանր
արդյունաբերությունը յերկրին տվեց 13,8 միլի. ո.
արտադրանք, հնդամյակով նախատեսված 12,5 միլի.
ո. փոխարեն»։

1930 թ. նալթային արտադրությունը կազմում էր
9,2 միլ. տ., իսկ 1931 թ.—27,5 միլ. տ.։ Քարածու-
խը համեմատաբար. 29 միլ. տ. և 1931 թ. պլանը—86

միլ. տոնն։ Չուգունը—4½ միլ. տ. և 8 միլ. պողպա-
տը—4,2 միլ. և 8,8 միլ., գյուղամեքենաների շինարա-
րությունը—70 միլ. և 815 միլ. ո., ընդհանուր մեքե-
նաշինարարությունը 398 միլ. և 4191 միլ. ո.։

«Յեվ հետեւանքը յեղավ այն, վոր Միւսթյան
գործարանա-Փարբիկային արտադրության տարեկան
չափը յերկու անգամ գերազանցեց նախապատերազմյան
տարեկան արտադրանքին»։

ԿԿ-ի և ԿՎՀ-ի նույն պլենումը, հնդամյակի յեր-
րորդ, վճռական տարվա պլանի վերաբերյալ վորոշեց
«1931 թ. ԽՍՀ Միւսթյան ժողովրդական յեկամուտն
ընդունել 49 միլի. ուր. սահմաններում (1926/27 թ.
գնեքով) հնդամյակի վերջին (1933 թ.) տարում յեն-
թաղովելիք 49 միլի. 700 միլ. ո. փոխարեն։

Ժողովրդական տնտեսություն (արդյունաբերու-
թյուն, տրանսպորտ, գյուղատնտեսություն և այլն)
համաձայնեցրած սեկտորի կապիտալ ներդրումների
չափը վորոշել 17 միլիարդ ո., ընթացիկ տարվա 10 մի-
լիարդ ո. դիմաց։ Լայն գործածության արդապրանք-
ների ֆոնդը 1931 թ. վորոշել 14 միլիարդ 600 միլիոն
ո., 1930 թ. 11 միլիարդ 500 միլ. ո. դիմաց։

Գյուղատնտեսության համայնացրած սեկտորի
(խորհրդատնտեսությունների և կոլտնտեսությունների)
կապիտալ ներդրումները վորոշել 3 միլիարդ 800 միլիոն
ո., վորոնց թվում պետական սեկտորում—2 միլիարդ
55 միլիոն ո. և կոլտնտեսություններում ու ՄՏԿ-նե-
րում —1 միլիարդ 745 միլիոն ուրլի։

Ժողովրդական կապի կապիտալ ներդրումների չա-
փը 1931 թ. ընդունել 260 միլիոն ո. սահմաններում։
Սոցիալիստական արդյունաբերության և ելեկտրոֆի-

կացիայի կապիտալ աշխատանքների չափը վերջին 1931 թ. համար 7 միլիարդ 470 միլիոն ռ. սահմաններում:

Ընդունել բանվոր-ծառայողների ընդհանուր թիվը 1931 թ. համար 16 միլիոն մարդ, 1930 թ. 14 միլիոն մարդու դիմաց: Լուսավորության (կադրերի, դիտոր-թյան, առողջապահության, սոցիալիստական ապահովագրության) ֆինանսավորման ընդհանուր ֆոնդը ընդունել 6 միլիարդ 500 միլիոն ռ. սահմաններում»:

Արդեն մեզ բոլորիս հայտնի չեն մեր սոցիալիստական նոր կառույցի լիքների—գիգանտների անունները, վորոնք տալիս են տասնյակ հազարավոր տրակտորներ, հազարավոր կոմբայներ, հարյուրավոր միլիոնների գյուղատնտեսական մեքենաներ և գյուղի պարարտացման համար հանքային նյութեր: Այս բոլորը պահանջում են, վորպեսզի պետությունը ձեռքը կենտրոնաձուլ հացի ամբողջ ապրանքային արտադրանքը: Մյուս կողմից, աճող սոցիալիստական անասնապահությունը, նույնպես և տեխնիկական կուլտուրաների տարածման արագ տեմպերը պահանջում են, վոր յերկրի համապատասխան շրջանները ապահովեն հացով: Բամբակի, վուշի, ձախդեղի ցանքարարները, անասնաբուծական խորհտնտեսությունները, անասնաբուծական կոլտնտեսային ֆերմաները չեն կարող իրենց աշխատանքները ծախել, առանց համապատասխան քանակությամբ հացով և ֆուրաժով ապահովված լինելու: Միևնույն ժամանակ մեր յերկրի արդյունաբերության և գյուղատնտեսության մեքենաների և արտադրության այլ միջոցների ներմուծման անհրաժեշտությունը պահանջում է մեզանից արտահանման համար հացի առանձին ֆոնդ

առանձնացնել: Այսպիսով պարզ է, վոր կուլեկտիվացող գյուղատնտեսությունը մեքենաներով և պարարտանյութերով լրիվ ապահովելու, հնգամյակի յերրորդ վճռական տարին իրագործելու և մատակարարման պլանորից մեր հիմնովին լուծելու համար—կուլեկտիվ և չքավորա-միջակային տնտեսությունները պետք է այնպես կադավակերպեն, վորպեսզի իրենց ապրանքային արտադրանքը ծախեն խորհրդային պետությունը և բոլոր միջոցները ձեռք առնեն, վորպեսզի վոչ մի ցենտեր հաց մատակարարի ձեռքը չընկնի:

8. ՀԱՅԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՍԸ ՏԱԼԻՍ Ե ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍԵԿՏՈՐԸ

Առաջիկա հացամթերման կամպանիան շատ բանով տարբերվում է բոլոր նախնիքաց կամպանիաներից: Սրա առանձնահատկություններից հիմնականը հետևյալն է: Այս տարվա հացամթերման գլխավոր մասը (2/3-ից վոչ պակաս) պիտի տան խորհտնտեսությունները, կոլտնտեսությունները և ՄՏԿ-ները: Խորհրդային իշխանության գոյության ամբողջ ժամանակամիջոցում առաջին անգամն է, վոր մենք իրագործում ենք հացամթերման այնպիսի պլան, վորին խորհտնտեսությունները մասնակից չեղան, վորպես հատկի մասնաշաղկապ արտադրողներ, կոլտնտեսություններ—վորպես գյուղացիական տնտեսությունների ապրանքային պրտադրանքի մոտ յերկու յերրորդի հայրապետական պետության ՄՏԿ-ները հանձնում են պրոլետարական պետության 1924-25 թ. ամբողջ տարվա ընթացքում մթերված հացից ավելին: Արդեն 31 թ. խորհտնտեսություն-

ները, կոլտնտեսութիւնները և ՄՏԿ-ները բացարձակորէն զերակշռում են գյուղի մենատնտեսային սեկտորին: Հատիկային կոլտնտեսների ցանքի տարածութեան մոտ 70 տոկոսը կաաարել են խոր տնտեսութիւնները, կոլտնտեսութիւնները և ՄՏԿ-ները: 1. մոտ մէկ յիսուրդն — մենատնտեսային սեկտորը: 218900 կոլտնտեսութիւններ 1227 ՄՏԿ, Եաքարատրեստի 207 խորհրդատեսութիւնները ու Հատիկային տրեստի 188 խորհրդատեսութիւնները կտան դուղատնտեսութեան ապրանքային արտադրանքի $\frac{2}{3}$ -ը, իսկ մոտ 12 միլիոն դուղացիական տնտեսութիւններ — $\frac{1}{3}$ -ը: Սա նշանակում է, վոր պրոլետարական պետութիւնն արդեն առաջիկա կամպանիայի ընթացքում ապրանքային հացի հիմնական մասը ստանալու յե 235 հազար խոշոր խորհրդատեսութիւններից և կոլեկտիվ տնտեսութիւններից:

Միայն այս հանգամանքը հիմնովին տարբերում է ընթացիկ կամպանիան նախընթաց տարվա կամպանիայից: Այս պայմաններում հացամթերման կամպանիան առաջադրում է մեղ տեխնիկական և կազմակերպչական հարցերում հույժ կարեւոր խնդիր: Առաջիկա հացամթերման կամպանիան մենք անցկացնելու յենք աշխարհի պայմաններում, յերբ չըջանները, գալատների լիկվիդացիայից հետո, ուժեղ վտրքի կանդնեցին և անմիջապես կապվեցին մարդային կենտրոնի հետ: Հետո, այս տարվա հացամթերման կամպանիան սկսվում է վոչ թե այն պայմաններում, յերբ մենք ունեյինք համարյա թե մանր յերիտասարդ կոլտնտեսութիւններ, այլ բոլորովին ուրիշ պայմաններում: Մենք արդեն ունենք հին, ամրապնդված կոլտնտեսութիւնների խոշորագույն մասսան, տասնյակ հազարավոր կոլտնտեսա-

կան կազմակերպիչների և տնտեսավարների հասունացած կադրերով, և վերջապես այն պահին, յերբ չնորհիվ խորհրդատեսութիւնների և ՄՏԿ-ների աճման, դուղում հիմնվում է խորհրդատեսութիւնների և ՄՏԿների բանվորական կորիզը: Մենք դեռ չենք խոսում այն մասին, վոր կոլտնտեսութիւնների, խորհրդատեսութիւնների և ՄՏԿներում կուսակցական և կոմյերիտական բջիջների բալականաչափ աճումը և խորհուրդների հետադա ամրապնդումը խոշոր չափով փոխում են հացամթերման կամպանիայի պայմաններն անցյալի համեմատութեամբ: Անհրաժեշտ է, վոր վերահիշյալ բոլոր բարենպաստ պայմանները լիովին ոգտադործվեն ընթացիկ հացամթերման կամպանիայի համար:

9. ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԸ ՍԿՍՎՈՒՄ ԵՆ ԲԵՐՔԱՀԱՎԱՔԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ՀԵՏ

Բերքահալաքի կազմակերպման խնդիրը, վորն այնպես սուր դրված է կուսակցութեան առաջ, հանդիսանում է հատիկի պրորլեմի վերջնական լուծման գործի կարեւորագույն ողակը:

Անցյալ տարվա բերքի ռեալիզացիան հայտաբերեց բերքահալաքի կազմակերպման գործում մի շարք թերութիւններ, վորի հետեւանքով մենք հնարավորութիւն չունեցանք մի շարք տեղերում լիովին ոգտադործել կոլտնտեսութիւնների և խորհրդատեսութիւնների հաջող բերքը:

«...Անցյալ տարվա փորձը ցույց է տալիս, վոր բալականանալ կոլեկտիվացման և ցանքի կամպանիայի հաջողութիւններով և թերադնահատել կոլտնտեսութիւնների ամրացման և բերքի հալաքի ասպարիզում

յեղած խնդիրները ամբողջ լրջութեամբ, — կնշանակէր խոշոր վնաս հասցնել կոլեկտիվացման գործին»^{*}) :

Սա վոչ պակաս չափով վերաբերում է նույնպէս և խորհանտեսութեաններին : Իդուր չեւ, վոր կենտկոմի հունիսյան պլենումը խոսելով խորհանտեսութեանները բերքահաւաքի կամպանիայի մասին, ընդգծեց .

«Խորհանտեսութեաններում նույնպէս բացասաբար եւ անդրադարձել աշխատանքի վրա՝ մեքենաների վատ ոգտագործումը, գիմագրկութեանը, խորհանտեսութեաններին ղեկավարող կադրերի կողմից բերքի հաւաքի հետ կապված գծավորութեանների թերազնահատումը, և աչքաթող անելն այն համագամանքի, վոր խորհանտեսութեանները, վորպէս սալրանքային պրոգնոզիա արտադրողներ, վոչ միայն պիտի ցանեն, այլ և պարտավոր են հանձնել պետութեանը իրենց արտադրութեանը, վորոշված քանակութեամբ և վորոշված ժամկետին» :

Գարնան ցանքաը ցույց տվեց, վոր մենք սովորել ենք կարն ժամանակամիջոցում հարվածային կարգով կատարելու այդպիսին :

Մեզ անհրաժեշտ է գործադրել մեր բոլոր կադմակերպչական և տեխնիկական հնարավորութեանները և նույնպէս ցանքի ծրագրի կատարման գործի փորձը լայնորեն ոգտագործել հաւաքի կամպանիայում, վորպէսդի մեքենաների լրիվ ոգտագործմամբ, կոլտնտեսականների աշխատանքների կազմակերպմամբ, գործարքային սիստեմի և սոցիալիստական մեթոդների (սոցմըր ցում և հարվածայնութեան) գործադրման հիմունքներով հասնել անպիսի բերքահաւաքի, վորը վերացնի ամեն տեսակի կորուստները :

^{*}) Համ Կ(Ը) Կ.Կ.Կ. 1931 թ. հունիսյան պլենումի բանաձեւից :

Լավ կազմակերպված հաւաքի կամպանիան ապահովում է հացամթերման թե պլանի կատարումն և թե կրճատումն և նրա ժամկետը : Ահա ինչու համար, կուսակցական, խորհրդային, կոլտնտեսութեան, մթերող և այլ կազմակերպութեանների բոլոր ուժերը պիտի կենտրոնանան հաւաքի կամպանիայի կազմակերպման և նրա անցկացման շուրջը : Հավաքը յուր բոլոր կադմերով անշուշտ պիտի կապված լինի հացամթերումների հետ : Հենց հաւաքի կամպանիայի պրոցեսում պիտի ավարտվի հացամթերումների նախապատրաստական աշխատանքները : Դեռ ավելին . հաւաքի կամպանիայի ընթացքում պետք է մթերել յերկրի աճող պահանջի բավարար հաց :

10. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՅԵՎ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼ ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԸ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԳԾԻ ՀԻՄՈՒՆՔՈՎ

Կուսակցական, խորհրդային, մթերող և այլ կազմակերպութեանների հիմնական խնդիրը առաջիկա հացամթերումների կամպանիայի ընթացքում պիտի լինի հացամթերումն կազմակերպումն և նրա ավարտելը կուսակցական գլխավոր գծի հիմունքով :

Անհրաժեշտ է հացամթերումների ասսարիզում մեր պրակտիկ աշխատանքի յուրաքանչյուր քայլը խրատորեն շարկապել կուսակցութեան գլխավոր գծի, գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման հետադա քաղաքականութեան, ԽՍՀՄ հատիկային և հումուլթային շրջաններում համատարած կոլեկտիվացման ծավալման հիման վրա կուլակութեան՝ վորպէս դասակարգի՝ վերացումն ավարտելու խնդիրների հետ :

Հացամթերումների դերը մեծ է գյուղացիական տնտեսությունների կուլեկտիվացման գործի մեջ: Այս ասպարեցված է անցյալ տարվա Հացամթերումների փորձով:

«Կուլեկտիվ շարժումն մեջ,—ասել է ընկ. Ստալինը,—ամենից առաջ ընթանում են հատիկային շրջանները: Ինչո՞ւ համար. նախ նրա համար, վոր այդ շրջաններում մենք ունենք քանակությամբ ամենաշատ արդեն ամրացած խորհրդատեսություններ և կոլտնտեսություններ, վորոնց շնորհիվ գյուղացիները հնարավորություն ունեցան համոզվելու նոր տեխնիկայի ուժին և նշանակությանը, տնտեսության նոր կոլեկտիվ կազմակերպման ուժին և նշանակությանը: Յերկրորդը, նրա համար, վոր այդ շրջաններն ունեն հացամթերումների կամպանիայի ընթացքում կուլակաւթյան դեմ տարած պայքարի յերկու տարվա դալոց, վորպիսի հունգարիանք չէր կարող չթերթվացնել կոլտնտեսային շարժական գործը»*):

Անցյալ տարի համարյա թե բոլոր մարզերում, հացամթերումների պրոցեսում, մենք ունեցել ենք չքավորամիջակային տնտեսությունների կուլեկտիվացման վերելք: Այդպես, Ներքին Վոլգայի Ալեքսեյան շրջանում հացամթերումների սկզբում (հուլիս) կոլտնտեսությունները կազմում էին 33 տոկոս, իսկ հացամթերումների վերջին (հունվար)—75 տոկոս: Թալովի շրջանում Կ. Ս. Մ. (Մ. Վ. Օ) հացամթերումների սկզբում կուլեկտիվացման են յենթարկված 29 տոկոս, վերջում (դեկտեմբեր) —52 տոկոս և այլն:

*) Ստալին.—«Գլխապատույտի հաջողություններից», ընդգծումներն իմն են. Ե. Ս.:

«Գյուղացիության շրջադարձը դեպի կուլեկտիվ միանգամից չսկսվեց: Նա նախապատրաստվում էր կուլեկտիվյան դեմ վճռական պայքարի քաղաքականությամբ և մեր հացամթերումների 1928 և 29 թ. թ. նոր ձևերի ընթացքով, վորոնք կուլակային տնտեսություններին դնում էին չքավորամիջակային տնտեսությունների հսկողության տակ:»²

Հացամթերումների հաջող ավարտումը հնարավոր է միայն կուլակցության գլխավոր գծի հետևողական իրագործման, աջ ուղորտունիստական պրակտիկայի և ինքնահասի թերթիայի, «ձախ» խոտորոգների, կուլակային տարրերի և նրանց ազխտացիայի, հացի չարաչահողների, հացի պետական դների տապալմանը և հացամթերումների դանդաղեցմանը ձգտող մասնավորի դեմ մղվող վճռական պայքարի հիման վրա:

Աջ ուղորտունիզմը հացամթերումների պրակտիկայում հանդես է գալիս ակնհայտ կամ քողարկված դիմադրությամբ, նույնպես և հացի պլանների դեմ ազխտացիայի («պլանը ունալ չի, անիրագործելի յե») ձևերով, հացամթերումների իրական հնարավորությունների պակասեցման, ինչպես և հացամթերումների աչխատանքի տեմպերն իջեցնելու, հացի մթերումը կալարանամեծ կետերն ու նավահանգիստները տեղափոխելու գործից անջատելու, իրական հացամթերումները այդպես կոչված պահպանման ստորագրություններով մթերման ձեւով (заготовки под сыраные расписки) փոխարինելու ձգտումով և այլն:

Աջ ուղորտունիստները կուլակ-ունեւորային տնտեսություններ չեն գտնում, չեն տեսնում նրանց այնտեղ, վորտեղ նրանք կան. նրանք գործնականում բոլոր

*) Ստալին.—«Լենինի գալի հարցեր», յեր. 335,

միջոցները ձեռք չեն առնում «վոչ մի ցեխներ հաց մասնավորին» բողոնդի լրիվ կիրառման համար, հացի չարաչափության դեմ անխնայ պայքար չեն մղում: Այլ ուղորտունիստական պրակտիկան հացամթերման դործում արտահայտվում է նաև նրանում, վոր չեյին ցանկանում այնպես կաղմակերպել մթերումները, վորպես զի մենատնտեսատիրոջ կողմից պետութանը վաճառվող հացի ամեն մի հեկտարի նորման համապատասխան չըջաններ կոլխոզնիկների կողմից վաճառվող հացի նորմայից ցածր չլինի: Այլ ուղորտունիստները հացամթերման պլանները մենատնտեսատերերից տեղափոխում եյին կոլտնտեսականների վրա:

Այլ ուղորտունիզմը պրակտիկայում արտահայտվում է ինդիվիդուալիստական մնացորդների (перешитое), սոկոլուցիան, ու կոլխոզնիկների առանձին խմբերի վրա յեղած կուլակային աղբեցութունների («առաջ մեղ, հետո պետութանը») դեմ մղվող պայքարի թուլութան, կոնտրակտացիոն սրայմանագրերը սպառման նորմաների և առանձին տնտեսութունների այդպես կոչված «հացի բալանսներ» վորոչեյը, ոլրակատիկայով փոխարինելու ձգտումների մեջ:

Փոխանակ հացամթերումները կաղմակերպելու ասպարիզում առորյա և վճռական աշխատանք տանելու, աջ ուղորտունիստներն իրենց հույսը դնում են ինքնահոսի վրա, միաժամանակ հրաժարվելով աշխատանքի սոցիալիստական մեթոդների, սոցմրցման ու հարվածայնութան և հասարակական մասսայական աշխատանքների մյուս ձևերի լայն կիրառումից: Ինչպես սոցիալիստական շինարարութան մյուս բնագավառներում, այնպես ել հացամթերման ասպարիզում, աջ ու

ուղորտունիզմը հանդիսանում է ավյալ ժամանակի գիտավոր վտանգը: Հացամթերումները պիտի կաղմակերպել և տանել յեկու հակատում պայքարի հիմունքով: «Ձախ» խոտորումն պրակտիկայում, նախկին տարիներին հացամթերումների կամպանիաներում, դանադան ձեվերով և հանդես յեկել: Փոխանակ կոլտնտեսութուններում ու չքավոր-միջակային տնտեսութունների միջեվ կաղմակերպչական մասսայական աշխատանք տանելու, դիմել են լուկ վարչականութան:

Առանց հաշվի առնելու ավյալ կոլխոզի աշխատանքի արտադրական պլանը (սերմացուի Փոնդեր կաղմակերպելուց հրաժարվելը և այլն), հացամթերումների պլանը կաղմելը, կուլակ-ունեկորային տնտեսութունների նկատմամբ դործադրվող մթերումների մեթոդների կիրառումը չքավոր-միջակային տնտեսութունների վերաբերյալ (կայուն առաջադրանքներ չքավոր-միջակային տնտեսութունների համար), հավասարեցում և այլն:

Այս բոլոր «ձախ» խոտորումներն արդեւը են հանդիսանում հացամթերումներին, նպաստավոր հող են տուղծում կուլակային ագիտացիայի համար, ամրացնում են դատակարգային թշնամու դիրքերը: «Ձախ» խոտորողների համար հատկապես յուրահատուկ են՝ դործնականում հրամանների լայն կիրառումը, հրամանատարութուն և ձգտել այդ ձեվով լիովին փոխելու հացամթերումների կաղմակերպման վերաբերյալ կուսակցութան դասակարգային դիժը՝ կոլտնտեսութուններում և չքավոր-միջակային տնտեսութունների նրկատմամբ:

«Ձախ» խոտորողները չեն հասկանում, վոր հացա-

մթերումները հանդիսանում են կոլեկտիվացման տեմպերի ուժեղացման և մեր կոլտնտեսությունների ուժեղացման կարեւորագույն ողակը:

Ինչպես աջ ուսուցողներն, այնպես էլ «ձախ» խոտորողները տապալում են հացամթերումները և ողում են կուլակին ու չարաչառողին:

Հենց նրա համար, վոր մենք ջախջախեցինք կուլակին, վոր «ավարտվում է ԽՍՀՄ-ի հատիկային և հումքային շրջանների կուլակություն վերացումը վորպես դասակարգի», կարող է պատահել, վոր առանձին աշխատակիցներ և նույն իսկ առանձին քիմիկներ քերագնահատեն կուլակային տարրերի ակտիվությունը և նրանց պայքարը հացամթերումների դեմ: Մյուս կողմից, սրա հետ կապված այն, վոր ապրանքային հացի կեսից ավելին պիտի տան կոլտնտեսությունները, հնարավոր է նույնպես անհատական սեկտորի քերագնահատումն առաջիկա հացամթերման կամպանիայի ընթացքում, նամանակաւ պարտող շրջաններում: Անկասկած, վոր խորհրդային կուլակների, կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների աճումը դյուրացնում է հացամթերումների կազմակերպումը: Սակայն սխալ կլինի մտածել, վոր կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների աճումը դուրս է բերում ասպարիզից հացամթերման կազմակերպման խնդիրը: Անհրաժեշտ է վոչ մի բայե չմոռանալ, վոր յերկրում դեռ մնում են 10-11 միլ. դուրսացրական մենատնտեսություններ. անհրաժեշտ է նաև չմոռանալ, վոր «կոլտնտեսություններում» դեռ մնում են անհատական և նույն իսկ կուլակային աղքեցությունների մնացորդներ, վորոնք դեռ չեն անցել, բայց վորոնք անշուշտ պիտի անցնեն ժամանակի ընթացքում:

կոլտնտեսությունների տարացումն և նրանց մեքենայացման հնարավորությունն սահմաններում» (Ստալին): Ահա ինչու համար էլ առաջիկա կամպանիայի համար լիովին ուժի մեջ է մնում ընկ. Ստալինի ցուցմունքը. «Անհրաժեշտ է նախ և առաջ լուծարի յենթարկել ինքնահոսի հոգեբանությունը, վորպես վնասակար և վտանգավոր գործի: Անհրաժեշտ է կազմակերպել հացամթերումները»*):

11. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՒՄՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հացամթերման կազմակերպման գործի մեջ կարևորագույն նշանակություն ունեն պլանավորման հարցերը՝ պլանը պուղ, կոլտնտեսության հասցեն, Մ. Տ. Կ. և խորհրդային կուլակների պլանների կազմումը և այլն: Այսպիսով, կոլտնտեսության պլանի կազմումը հանդես է գալիս հացամթերումների գործի պլանավորման խնդրում: Անցյալ տարվա հացամթերման փորձը ցույց տվեց, վոր սովորել ենք հացամթերումները ճիշտ պլանավորման յենթարկել, չնայած Գրոմանովի և Կոնդրատևիների պես վնասարար տիպերի փորձերին՝ հացամթերման գործի պլանավորումն փոխենք, հոգուտ պուղի կապիտալիստական տարրերի: Հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել, վորպեսզի հացամթերումների պլանավորման ժամանակ ճիշտ հաշվեն առնվին շրջանում կոլտնտեսությունների, ՄՏԿ և մենատնտեսային սեկտորի պլանի բոլոր ելմենտները:

Գյուղը և կոլտնտեսություն հասցվելիք պլանների գործի, խորհրդային կուլակների և ՄՏԿ պլանների փորձման, նույնպես և կոնտրակտացիայի և անհատ

*) Այս թերթում Համի(բ) Կ. «Լենինի գիրք», յեր. 526:

կոնսերվատիվների պարտավորադրերի ճշտման ամբողջ դործը պիտի անցկացնել վորքան կարելի յե շտապ և կարճ ժամկետում :

Հացամթերումների կադմակերպման գործի ամենալուրջ թերություններից մեկը հանդիսանում է շրջանների, կոլտնտեսությունների, գյուղերի պլանների վորոշման ճգճգումը: Անցյալ կամպանիաներից մենք փաստեր ունենք, վոր պլանները շրջաններին տրվում ե-յին նրանց դաժառի հաստատման որից մեկ ամիս հետո, ճգճգվում եյին սեկտորներին հանձնվելիք պլանների վորոշումները և ավելի շատ փաստեր կային պլանների գյուղ իջեցվելու, մանավանդ կուլակ-ունեն-վորային տնտեսությունների կայուն առաջադրանքները վորոշելու և կոլտնտեսությունների ու մենատնտեսատեր չքավոր-միջակային տնտեսությունների պարտավորադրերի ճշտելու ճգճգման վերաբերյալ: Հացամթերման կամպանիայի և նրա շտապ կադմակերպման կարեւորագույն պայմաններից մեկը հանդիսանում է պլանիւրովկայի շտապ և վորոշված ժամկետին ավարտելը: Հացամթերման պլանների ստացման 10-20 որից հետո, շրջաններում պիտի ավարտվի պլանավորման աշխատանքը: Այդ ժամկետում յուրաքանչյուր գյուղ, յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն և կոնսերվատիվ պիտի ունենա արդեն հաստատված տարեկան պլանները և յուր պարտավորության քանակը: Յուրաքանչյուր կուլակ-ունենվորային տնտեսություն պիտի ունենա պետության վաճառելու հացի կայուն առաջադրանքը:

Անհրաժեշտ է ամենուրեք շրջգործկոմներին կից ստեղծել շրջանային կոմիտիաներ, վորոնք համապատասխան կոլտնտեսությունների ներկայացուցիչներ

մասնակցութեամբ վորոշում են կոլտնտեսությունների մթերումների պլանները: Անհրաժեշտ է նույնպես ամեն կերպ Սոյուզիւրի և Տրակտորիկներին որդաններին ոժանդակել՝ ՄՏԿ-ներում հացամթերումների պլանները վորոշելու համար: Հացանասնապահ կենտրոնի որդան-ներին ոժանդակելու համար, անհրաժեշտ է նրանց տրամադրել համապատասխան քանակութեամբ աշխատակիցներ, վորպեսզի հնարավորություն ունենան վորքան կարելի յե շտապ վերջացնել յուրաքանչյուր կոնսերվատիվ պարտավորադրի ճշտելու աշխատանքը: Հացամթերումների պլանավորման գործի համար անհրաժեշտ է կուսակցական, խորհրդային, մթերող, կոլտնտիկադմակերպության ուժերի մորիլիզացիան, վորպեսզի սխաներից խուսափել և վճռական հարված տալ ոպորտունիստական բոյոր փորձերին, վորոնք ցանկանում են պլանները պակսեցնել, կամ ել այդ պլանները կադմել չնչերի սպառման նորմաների հիմունքով և այլն: Կոլտնտեսությունների պլանը պիտի կադմել վոչ թե այսպես կոչված «բայանների», կամ ել սպառման նորմաների վորոշման հիմունքով, այլ անհրաժեշտ է կադմել ապրանքային յեւույթի հանձման (վաճառման) միջին նորմաների հիմունքով, համաձայն կոնսերվատացիոն պայմանագրերի: Վարովոյ արտադրանքի հանձման (վաճառման) այդ միջին նորմաները պիտի կաշիւրեւացնել յուրաքանչյուր շրջանի համար առանձին:

12. ԿՈԼՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄՏԿ ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Կոլտնտեսային սեկտորի մթերումները, (ինչպես պլանավորումն, այնպես ել ծրագրի իրագործումն)

պիտի կազմակերպել կոլտնտեսականների հետ կնքած կոնտրակտացիոն պայմանագրերի հիման վրա, կոլտնտեսութուններն առաջին հերթին պիտի իրադրծեն կոնտրակտացիոն պայմանագրերով իրենց վրա վերցրած բոլոր պարտականությունները: Անցյալ տարվա փորձի հիման վրա, ՄՏԿ-ներում ընդգրկված կոլտնտեսությունների ասրանքային յեկույթը պիտի հանձնել մթերող կազմակերպություններին և այն ել անմիջապես մոտ կայարանային պետական կետերին, հիշելով, Վոր «կոլտնտեսությունների ապրանքային յեկույթի համեմատմ (ՄՏԿ ամփիջակա արտադրական խնդիրն ե համդիսանում»*) կոլտնտեսային սեկտորի մթերման գործի կազմակերպման համար: ԿԿ-ի հունիսյան պլանովի վորոշումները կոլտնտեսությունների աշան ցանքի վերաբերյալ կարեվորագույն նշանակություն ունեն:

«Կոլտնտեսականների մեծամասնության վորոշմամբ կոլտնտեսությունների նոր անդամների աշան ցանքը համայնացվում և և նրա բերքահավաքը կատարվում և կոլեկտիվ ձեվով»:

Անհրաժեշտ և կոլտնտեսականների անհատ ցանքերի համայնացման շուրջը հասարակական աշխատանք ծավալել, վորպեսզի կոլտնտեսային սեկտորում հացամթերումները կազմակերպված ձեվով անցնեն:

Կուսակցական, խորհրդային, կոլտնտեսային և մթերող կազմակերպությունները պետք և ԽՍՀՄ Հող-ժողկոմատի և Կոլտնտեսության վորոշումների կիրառումը ապահովեն, վորի մեջ ասվում և:

«Այն կոլտնտեսություններում, ուր դեռ աշան

*) ՀամԿ. (բ.) Կ, Կ, 1931 թ., հունիսյան պլանումի բանաձևից:

ցանքերը չեն համայնացված կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովի վորոշմամբ, նրանք պիտի համայնացվեն և հաշվվեն կոլտնտեսության վալույթ յեկամուտի մեջ: Կոլտնտեսությունների աշան ցանքսի բերքահավաքը կատարվում և կոլտնտեսության միջոցով— ընդհանուր ժողովը քննում և վորոշում և ցանքսերի համայնացման կարգն ու պայմանագիրը»: Վոչ պակաս կարեվոր նշանակություն ունեն կոլտնտեսության ներսում «անհատական մնացորդների» կոլտնտեսականների առանձին խմբերի սպառողական տրամադրությունների և կոլտնտեսության ներսում հացամթերումների պլանի տապալման շուրջը, կուլակային ագիտացիայի դեմ, պայքարի խնդիրները: Մերտ պետք և չողկապել այդ աշխատանքները մենատնտեսային սեկտորի մթերման բոլոր աշխատանքների և հացի չարաչափության դեմ պայքարելու հետ: Այստեղ ել անհրաժեշտ և անչլդ դեկավարվել Համ. Կ(բ.) ԿԿ (15 հուլիսի 1931 թ.) ցուցմունքով: Չթույլ տալով մենատնտեսային սեկտորի դերի թերագնահատումը հացամթերումների պլանի իրադրծման ասպարեղում, մանավանդ սպառող չրջաններում և կուլակա-ունեվորային տնտեսությունների պետության հանձնելիք հացի կայուն առաջադրանքները սահմանելիս, կուլակազմակերպությունները կոլտնտեսականներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու մարտական աշխատանք պիտի ծավալեն, վորպեսզի հացամթերումների ասպարեղում աշխատավորական բոլոր գյուղացիության կողմից յուրացվի «վոչ մի ցենտներ հաց մասնավորին» լողունը:

Մթերող կազմակերպությունները (Հացանասնապահներ, Սոյուզսեր) խորագույն պատասխա-

նատվություն են կրում յերկրի առջեւ՝ աշխատանքների կազմակերպման և նամանավանդ իրենց ամբողջ տնտեսական և կազմակերպչական ապարատի յուր ժամանակին պատրաստման համար, այն հաշվով, վոր կոլտնտեսություններից, ՄՏԿ և խորհրդատեսություններից հացը հաջող կերպով ստացվի և դուրս բերվի: Խորհրդատեսության և ՄՏԿ գերեկտորները ու կոլտնտեսության վարչությունը համապատասխան կուսակցական և հասարակական կազմակերպությունների հետ միասին, պիտի բոլոր միջոցները գործադրեն, վոր պետի կատարվի պետության առջեւ արած խոստումը՝ իրենց հատկային տնտեսության ապրանքային յեւույթը լրիվ և յուր ժամանակին հանձնելու և կայարանամերձ կետերը դուրս բերելու: 1931 թ. հուլիսի 15-ի Համ. Կ(բ)ԿԿ-ի գերեկտիվի համապատասխան՝ հացաձթերումների կազմակերպման մասին, — կոլտնտեսություններում, նույնպես և ՄՏԿ շրջաններում անհրաժեշտ և առանձնացնել վարչության մեկ հատուկ անդամ, կամ եւ ՄՏԿ-ի գերեկտորի տեղակալներից մեկին, վորը տանելու յե հացի հանձնման ամբողջ պրակտիկ աշխատանքը, ապահովելու նրա շտապ փոխադրումը, տարայի հավաքելը, կախած և հանձնած հացի հաշվուման գործը և այլն: Այս հանգամանքը կոլտնտեսության վարչության և ՄՏԿ գերեկտորին յուր ժամանակին պլանով նախատեսված հացի լրիվ հանձնման պատասխանատվությունից չի ազատում: Կոլտնտեսային սխտեմը հացամթերումների նախապատրաստական շրջանում պիտի ամեն կերպ ծավալի այդ աշխատակիցների առանձնացման գործը: Հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել մեքենատրակտորային կայանների հա-

ցամթերումների վրա: Այստեղ պահանջվում և կազմակերպչական մեծ աշխատանք՝ ամբողջ կոլտնտեսային, կուսակցական և կոմյունիստական բջիջների, կոլեկտիվ և ՄՏԿ-ների աշխատակիցներին ներդրավելու ապրանքային հացը պետության հանձնելու գործի մեջ: ՄՏԿ-ների հաստատված հացամթերումների պլանը պիտի մշակվի կոլտնտեսությունների ժողովներում, արտադրական խորհրդակցություններում, միաժամանակ քննելով կոնկրետ ծրագիր ընդունելու՝ այդ պլանի կատարման սլայմանով: Հացի հանձնման գործի կազմակերպման համար կարեւորագույն դերը խաղալու յեն կալման բրիգադաները և հացի փոխադրման կազմակերպումը:

Անհրաժեշտ և հատուկ ուշադրություն դարձնել կալման բրիգադաների, կշռող-հաշվիչների կոմպլեկտացման վրա, վերջնելով դրանց վոչ թե միայն տվյալ, այլ և ուրիշ կոլտնտեսությունների կոլտնտեսական կոմյունիստականների կողմից: Անհրաժեշտ և կազմակերպել պայքարն այնպիսի տարրերի դեմ, վորոնք կուլային ագիտացիայի աղդեցության առկ, աշխատում են թագցնել ՄՏԿ-ների վոլովոյ արտադրանքը և պակտեցնել ապրանքային յեւույթը, և նրանց դեմ, վորոնք ձգձգում են թե տարայի մոբիլիզացիան և թե հացի դուրս բերելը կայարանամերձ կետերն ու նավահանգիստները: Ապարատի ղեկավարների և կախող բրիգադաներին կից կշռող-հաշվիչների հետ միաժամանակ կուսակազմակերպությունները և ՄՏԿ ղեկավարները, պետք և որ ավուր տանեն սխտեմատիկ կազմակերպչական աշխատանք և կոնկրետ կերպով ղեկավարեն գործունեյությունը: Կոլտնտեսությունների և մեքենատրակտորային կայանների հացամթերումների ամբողջ

աշխատանքները պիտի սերտորեն շաղկապվեն հնգամյա-
կի յերրորդ վճռական տարվա ծրագրի իրագործման և
կոլտնտեսությունների ամրապնդման խնդիրների հետ :
Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին ընդհանրապես և Մ.
Տկ-ների շրջանների կոլտնտեսականներին մասնավորա-
պես, ակնհայտ է — հացամթերումների և ժողովրդա-
կան ամբողջ տնտեսության վերակառուցման շաղկապը :
կոլտնտեսությունների և Մ. Տ. կ-ների կողմից ստաց-
ված տրակտորները, ավտոմոբիլները պարզորեն հաս-
տատում են այդ կապը : Ինչպես հացամթերման բոլոր
աշխատանքների, այնպես էլ կոլտնտեսություններում,
Մ. Տ. կ-ներում հացամթերման կազմ, զերպման աշխա-
տանքները ընթացող, անհրաժեշտ և անյերկբաորեն
հիշել և կիրառել Կ. Կ. -ի դիրեկտիվան 15/VII (1931 թ.)
« Կոլտնտեսության, վայրի պայտի և առանձին ֆաբրիկայի
որգանները, գյուղկոտայերացիան և տեղական կազմա-
կերպություններն ընթացիկ տարվա հացամթերումնե-
րի ժամանակ՝ այդ այն և, վորպեսզի մթերման և տե-
ղափոխման աշխատանքների մեջ անդավաճ չստեղծվի
և հացի մթերումների և տեղափոխման մեջ միասնա-
կանություն ստեղծվի » :

13. ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊՈՒՄՆ ՄԵՆԱՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՍԵԿՏՈՐՈՒՄ

Ինչպես վերելում ասված է, հատուկ նշանակու-
թյուն ունի մեծատնտեսային սեկտորում մթերումների
կազմակերպման գործը : Այս ուղղությամբ պիտի պահ-
պանել անցյալ կամպանիաներում կիրառվող մթերման
աշխատանքների բոլոր մեթոդները : Մենատնտեսային
սեկտորի մթերումների պլանավորման ժամանակ ան-

հրաժեշտ է յեղնել նախ և առաջ նրանից, վոր մենատն-
տեսատեր միջակ և չքավոր տնտեսությունները պետք
է հանձնեն (վաճառեն) պետության իրենց ապրանքային
ավելցուկը, կոնտրակտացիոն պայմանագրերի հիման
վրա կամ ինքնապարտավորեցման կարգով, հարելան
կոլտնտեսականների կողմից համաձայնվելիքի միայն վոչ
պակասի չափով :

Իսկ ինչ վերաբերում է կուլակա-ունեվորային
տնտեսություններին, նրանց վերաբերյալ անհրաժեշտ
է գործադրել մթերումների փորձված ձևվը՝ գյուղկոտ-
այերների կողմից տալ կայուն առաջադրանքներ :

Անհրաժեշտ է մենատնտեսային սեկտորի մթերում-
ների դործին մասնակից դարձնել կոլտնտեսական ալ-
տիվին :

Միայն կոլտնտեսության վրա հենվելով, ինչպես
այս ապացուցեց անցյալ տարվա կամպանիայի փորձը,
մենք հնարավորություն կունենանք հասարակական—
մասնաշաղկան և աշխատանքի մեթոդի և փորձի դործա-
դրման հիմունքով, արագ և կազմակերպված ձևով
անցկացնել հացամթերումները մենատնտեսային սեկ-
տորում : Անհրաժեշտ է խիստ կարգապահ լինել այն
անհատ տնտեսությունների վերաբերյալ, վորոնք հա-
ցաանաանապահ կենտրոնի, հետո պետության վաճառ-
վելիք հացի վերաբերյալ, կոնտրակտացիոն պայմանա-
գիր են կնքել : Գյուղական ախտիվի, ոժանդակող
հանձնաժողովների, կոլտնտեսական հատուկ բրիգադա-
ների ողնությամբ կոնտրակտացիոն պայմանագրերի
կատարման ընթացքի սխառմատիկ ստուգումը մի կող-
մից և ինքնապարտավորեցման հիմունքով հացամթե-
րումների կազմակերպումն, իրենց ցանքսերը կոնտրակ-

տացիայի չենթարկած չքաղորամիջակային տնտեսութ-
 թյունների միջև մյուս կողմից, — ահա այն հիմնական
 մեթոդները, վորոնք հետեւողականորեն պիտի իրա-
 դրծվեն մենատնտեսային սեկտորում հացամթերում-
 ների կազմակերպման վերաբերյալ: Հատուկ նշանա-
 կություն ունի հացի չարաչափության դեմ պայքարը,
 վորպես մենատնտեսային սեկտորում հացամթերումնե-
 րի ճիշտ կազմակերպման ուղիղ միջոցը: Ջրավորա-մի-
 ջակային տնտեսությունների միջև մասսայական աշ-
 խատանքի ծավալման հիմունքով, անհրաժեշտ է հաս-
 նել նրան, վորպեսզի բոլոր աշխատավորական գյուղա-
 ցիներն յուրացնեն և կիրառեն՝ «Վոչ մի ցենտներ հաց
 մասնավորին» լողունգը: Մթերող կազմակերպություն-
 ները և գյուղական հասարակայնությունը պետք է
 խիստ հետեւեն, վորպեսզի տեղիք չտրվեն այն ան-
 վույթ վերաբերմունքին հանդեպ կուլակա-ունեւորա-
 յին տնտեսությունների և մենատնտեսային սեկտորի
 պլանների կատարման վերաբերյալ, ինչպիսիները նը-
 կատվել են անցյալ կամսյանիայում մի շարք վայրերում
 և վորոնք չըմանների և գյուղերի հացամթերման պլան-
 ների թերակատարման պատճառը դարձան:

14. ԱՎԵԼԻ ՇԱՏ ԿՈՆԿՐԵՏ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒ- ԹՅՈՒՆ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻՆ

Հացամթերման կամպանիան պահանջում է, ինչ-
 պես մեր սոցիալիստական շինարարության մյուս բնա-
 զավաններում, վոչ պակաս չափով ուժեղացնել կոն-
 կրետ ղեկավարությունը յուրաքանչյուր հարցի շուրջը:
 Կուսակցական և մթերող կազմակերպությունները չը-
 պիտի բավականան ընդհանուր հրահանգներով: Ինչպես

նախապատրաստական, այնպես եւ հացամթերման պը-
 լանների իրադրոժման պրոցեսում, — անհրաժեշտ է
 հսկողություն ունենալ յուրաքանչյուր խորհրդատնտեսու-
 թյան, Մ.Տ.Կ.—ի և կոլտնտեսության աշխատանքների
 ընթացքի վրա, ինչպես և գյուղում յուրաքանչյուր
 կոնտրակտանտի, կուլակա-ունեւորային տնտեսու-
 թյան, յուրաքանչյուր մթերման կետի վրա: Նման
 հսկողություն պահանջվում է նաեւ յուրաքանչյուր ցենտ-
 ներ հացի կայարանամերձ և նախահանգստային կե-
 տերի տեղադրուման, ինչպես և տարայի մորիլիդացիա-
 յի, հաց հանձնողների հետ հաշվարկը վերջացնելու,
 կոլտնտեսությունների և չքաղորամիջակային տնտե-
 սությունների մեջ մասսայական աշխատանքների ճիշտ
 կազմակերպման վրա:

Հացամթերումների վերաբերյալ կոնկրետ ղեկա-
 վարությունը պիտի իրադրոժվի վոչ թե թղթի շրջա-
 բերականներով, այլ խորհրդատնտեսությունների, կուլտն-
 տեսությունների, գյուղերի և մթերման կետերի հետ
 կենդանի կապ հաստատելով: Հացամթերման կամպա-
 նիայի կոնկրետ ղեկավարությունն անմիջապեսորեն
 կապված է նույնպես մթերման գործի բոլոր պրակտի-
 կայի և տեխնիկայի հետ: Կուսակցության յուրաքան-
 չյուր բըիջ, հացամթերումներն ուժեղացնելու համար
 ուղարկված յուրաքանչյուր աշխատակից, նամանա-
 վանը մթերման կազմակերպությունների ղեկավարնե-
 բը, պիտի զգուշ ուսումնասիրեն և յուրացնեն հացա-
 մթերումների անցկացման կանոնները, կարգը, պայ-
 մանները և կազմակերպման տեխնիկան:

15. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԿԱՆ ԶԱՄԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՒՄԸ ՈՒԺԵՂ ՏՅԵՆՆԻ- ԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ

Այժմյան հացամթերման կամպանիայի մարտական և լուրջ խնդիրներից մեկը համդիսանում է ուժեղ տեխնիկական բազա ստեղծելը, վորը կհաղթահարեր հացի պլանների կողմից առաջադրվող աճած պահանջները և միաժամանակ կապահովեր պետական սահմանված ժամկետով մթերումների ավարտումը և ամբողջ մթերված հացի կախարհամեծ ու նախահանդիսների մոտի պետական հացամթերման կետերի տեղափոխման գործը: Դեռ վեճ մի անգամ հացամթերումների աշխատանքներն այդքան պահանջկոտ չէին յեղել տեխնիկական բազայի նկատմամբ, ինչպես այս տարի հանդես խորհանդեսությունների, կոլտնտեսությունների և Մ.Տ.Վ.ների վերաբերյալ:

Հացամթերումների տեխնիկական բազայի խնդիրը հացի կամպանիայի ամենալուրջ խնդիրներից մեկն է: Յեվ իրոք, յերբ խորհանդեսությունները տալիս էին մեզ մեկ կամ մի քանի միլիոն ցենտներ հաց, կամ ել յերբ կոլտնտեսություն հացը կազմում եր 20-30% միայն, իսկ Մ.Տ.Վ. (դեռ անցյալ տարի) — յերկրում մերթերված հացի միայն 5%, այն ժամանակ նրանք իրոք մեզ այնպիսի խոշոր պահանջներ չէին առաջադրում, հացամթերումների տեխնիկական բազայի վերաբերյալ, ինչպիսին նրանք առաջադրում են այս կամպանիային, յորը հսկա թափով աճման հետևանքով: Այժմ խորհանդեսությունների, կոլտնտեսությունների և Մ.Տ.Վ.ների հատկապես տնտեսությունը պահանջում է մեզ

նից պահանջների ցանցի խոշոր լայնացում (երեվանյան, ջրադաշներ, կախարհամեծ մթերման կետեր), նա պահանջում է նույնպես հացի ընդունման կետերի այլ կազմակերպչական աշխատանք:

Մթերված հացի արագ և նպատակահարմար տեղափոխման շահերը պահանջում են հացի կենտրոնացումը ելիատորների, կախարհամեծ և նախահանդիսների մոտակա կետերում:

Հացի պաշարի փոշիացումը տանյակ հազարավոր հեռավոր պահանջներում, ինչպես այդ ցույց տվեց անցյալ տարիների փորձը, խոշոր վնասներ է առաջացնում և զգալիորեն է կուտակեցրել քաղաքականության ունեցած հաշտությունների լիովին զգալի գործման գործը: Այս ուղղությամբ անհրաժեշտ է անշեղորեն ղեկավարվել հետևյալ ղրկելովով.

«Կ. Կ. առաջարկում է, հացամթերման ապարատի աշխատանքների ուժեղացման հետ գուզընթացաբար անմիջապես գրազվել տրանսպորտի միջոցների նախապատրաստման և կազմակերպման գործով, հացի շտապ և արագ տեղափոխման համար (ինչպես Գուժարանապարտի, այնպես ել ավտոտրանսպորտի մաքսիմալ չափով ոգտագործում) ու այսպես կոչված խորքերի կետերում վեճ մի պահեստ չունեմալ, բացառությամբ առանձին հատուկ հեռավոր շրջանների, վարմաց ցուցակը հաստատելու յն Մատոճկումատը»: Խորքի պահեստի ցանցի և հացի տեղափոխման վերաբերյալ անցյալ կամպանիաների ընթացքում մեք ունեյինք մի շարք թերություններ: Յեթե անցյալ կամպանիայի սկզբում (1930 թ. հուլիս) ունեյինք 71/2 հազար խորքերի հացամթերման պահեստներ, սակայն վերջում այդ ցանցն

աճեց մինչև 10½ հազար միավորը՝ 3050 տոնն տարողությամբ, վորի հետևանքով խորքերի կետերում մեծ քանակությամբ հաց մնաց։ Խորքի կետերը բացվում էին հաճախ ելելատուրների, ջրադացների և կայարանամերձ կետերից 5-10 կիլ. հեռավորությամբ վրա։ Ուկրաինայում 20 կիլ. ռադիոս ունեցող տարածություն վրա գտնվում էին յերկրի բոլոր պահեստները 67% . Կ.Ս.Մ. (Ա.Վ.)—52%, Ներքին-Վոլգայում 42% և այլն։ Հացամթերումների կադմակերպման գործում աշխարհի պրակտիկա վոչ մի դեպքում չի կարելի ընդունել ճիշտ և սոցիալիստական շինարարության շահերին համապատասխան։ Այս պրակտիկան պետք է վերճառականորեն լիկվիդացիայի յենթարկել։ Մեկ ուրիշ յերկուլթ ևս անցյալ տարվա հացամթերումների ժամանակ մեծ կորուստներ պատճառեց—այդ պահպանման անդորրագրերի սխտեմն եր (сохранные расписки)։ Մենատնտեսությունների և կոլլեկտիվ տնտեսությունների հացի մթերումը պահպանման անդորրագրերով թողնելը հասցրեցին այն բանին, վոր ել ավելի շատացավ հացի պետական ֆոնդերի վոշիացումը և մթերված հացն ավելի փչացավ։ Վոչ մի բուպե չտատանվելով, անհրաժեշտ և ամենավնական պայքար տանել, ինչպես նրանց հանդեպ, ովքեր հացամթերումները տանում են պահպանման անդորրագրերով քողնելու մերքերումն ձեկով, այնպես ել նրանց դեմ, ովքեր այս կամ այն նամապարիով ոժանդակում են հացի պետական ֆոնդերի վոշիացման՝ այսպես կոչված խորքերի կետերում քողնելու հետեվանքով։ Ընթացիկ տարում չոր պիտի լինեն վոչ պահպանման անդորրագրեր, վոչ ել հացի այն վոշիացումը, վորպիսին տեղի ունեցավ ան-

ցյալ կամպանիայի ընթացքում առանձին շրջաններում։ Տեխնիկական բազայի հարցի հետ սերտորեն կապված և մթերված ամբողջ հացի պետական կայարանամերձ հացի պահեստների տեղավորություն կադմակերպման հարցը։ Անհրաժեշտ և վճռականորեն պայքարել անցյալ տարիների կամպանիաների ընթացքում տեղի ունեցած վորձերի դեմ, վորով հացամթերման և տեղավորման գործը միանգամից զատվում էլին, վորպես յերկու ինքնուրույն գործողություններ։

Հացի մթերումները և պետական պահեստները տեղավորելը՝ (յերկաքուղային կայաններ և նավահանգիստներ) հանդիսանում են միմյանցից անբաժանելի խնդիրներ։ Չի կարելի միայն մթերված հաշվել այն հացը, վորը մթերված է, բայց չի տեղավորված և չի հանձնված հացի կայարանամերձ կետերին։ Պլանների նման ձեկի կատարումն հացամթերումների պլանի փաստացի և իրական կատարումն չէ։ Ահա ինչու համար ել ելելատուրների կառուցման խնդիրը, կայարանամերձ և նավահանգիստների մոտի պահեստների մոբիլիզացիան և վերանորոգումը, տրանսպորտի կադմակերպումը (դուժ և ավտոմոբիլային), տարային մոբիլիզացիան—հանդիսանում են հացամթերումների պլանի յուր ժամանակին կատարման և ամբողջ մթերված հացի տեղավորման կարեկորագույն պայմանները։

Հատիկային տնտեսության վերակառուցումը պահանջում և հացամթերումների տեխնիկական բազայի համապատասխան վերակառուցում։ Գյուղատնտեսության սոցիալիստական սեկտորի աճմանը զուգընթացաբար հացի գործի տեխնիկայի խնդիրն ավելի ու ավելի վճռական է դառնում։

Այժմ արդեն բոլորովին անպետք է այսպես կոչ-
ված խորքերի կետերում հացի ընդունման և պահպան-
ման սխառեմը, ինչը դոյություն է ունեցել անցյալ
շրջանում, յերբ ունեցինք 25 միլ. փոշիացած, անհատա-
կան դյուղացիական տնտեսություն: Հացամթերումնե-
րի տեխնիկական բազան մենք պիտի վերակառուցենք
համապատասխան այն պահանջների, վորպիսիք մեզ
ստալադերելու յեն արդեն վոչ թե 25 միլ. դյուղական
տնտեսություններ, այլ մի քանի հարյուր հազար խո-
շոր կոլլեկտիվ տնտեսություններ, հատկապես սոցիա-
լիստական Փարբիկաներ—խորհրդատեսությունների և
արագ տեմպերով աճող մեքենա-տրակտորային կայան-
ներ: Այսպիսով հացամթերումների տեխնիկական բա-
զայի վերակառուցման հարցը հանդիսանում է սոցիա-
լիստական շինարարության կարեւորագույն տնտեսա-
կան պրոբլեմը: Սոցիալիստական շինարարության ինչ-
պէս այս բնագավառում, նույնպես և մյուսներում, մեր
ստալ խնդիր է դրվում տասնյակ հազարավոր կետե-
րում ցվրված կուստար ձեւի պահեստները վճռակա-
նորեն փոխարինել խոշոր և յերկաթուղային կայանների
և ջրային ճանապարհների մոտ գտնված մեքենայացված
ամբարներով, ելեկտրոներով և ջրաղացներով:

Պահեստային տնտեսության մեքենայացումը և նրա
վճռական կենտրոնացումը յերկաթուղային և ջրային
ճանապարհներին մոտ, հանդիսանում է հացի դյուղատըն-
տեսության սոցիալիստական սեկտորի արտադրության
հսկայական քանակության արագ մոբիլիզացիայի և
ձեւում տեղափոխման կարեւորագույն միջոցը: Հացա-
մթերումների տեխնիկական բազայի վերակառուցումը

ժիւժտմանակ լուծում է պետական հացամթերումների
եփանացումը, վերադիր և վոչ արտադրական ծախքերի
կրճատումը, կորուստների և այլի դեմ պայքարի հարցը:

Մթերող ապարատը, նույնպես և առանձին կազմա-
կերպություններ, հավանական է իսկույն չըմբռնեն
ներ ժողովրդական տնտեսության համար այն դժի հե-
շարտական նշանակությունը, վորով խորքի կետերի
պահեստները վերացվում են և հետեւողականորեն նրանք
վիճարկնվելու յեն կայարանամերձ և նավահանգիստ-
ների մոտակա հացի ընդունման կետերով, վորի մասին
պարտաւած է Կ.Կ.—ի վորսչումների մեջ 1931-32 թ.
հացամթերումների կամպանիայի կազմակերպման վե-
րաբերալ: Կուսակցական, մթերող և խորհրդային կազ-
մակերպությունների դերը նրանում է, վորպեսզի լայն
պարզաբանել կոլտնտեսական մասսաներին ամբողջ հա-
ցի կայարանամերձ և նավահանգստի մոտակա կետերի
անմիջակցորեն կենտրոնացման ժողովրդական տնտե-
սության համար խոշոր նշանակությունը, միաժամանակ
վճռականապէս պայքարել նրանց դեմ, ովքեր պահան-
ջում են հացամթերումների արդեն հնացած և հին տեխ-
նիկական բազայի ձեւերը:

Հացամթերումների տեխնիկական բազայի կարգա-
վորումն սկսվում է խորհրդատեսություններում, ՄՏԿ-նե-
րում և կոլտնտեսություններում: Այս ուղղությամբ կու-
սակցական, խորհրդային, մթերող և կոլտնտեսական
կազմակերպությունները պիտի ապահովեն՝

Առաջինը—կադրերի ընտրությունը. որանք պիտի
ապահովեն տեխնիկական բազան, սկսած կալսող բրե-
զագներից և վերջացած ելեկտրոներին վրա հացի
գործով, ինչպես և ջրաղացների, յերկաթուղային,
աղտո և դուժ-արանապարտի աշխատողներից:

Յերբորդը—Այս աշխատակիցների աշխատանքների կազմակերպումը գործարարային և յուր ժամանակին ու իրենց պարտականությունների լիովին կատարման խոչորադուր շահագործման սկզբունքներով:

Յերբորդը—Հացամթերումների տեխնիկական բազայի լայնացումը, այսինքն—տարայի արտադրությունը, վերանորոգումը, մոբիլիզացիան և նրա շրջանառությունը, առանց տարայի հացի վոխադրման կազմակերպումը. պահեստների նոր կառուցումը, վերանորոգումն ու նրանց մոբիլիզացիան. ՄՏԿ-ների, կոլտնտեսությունների և գյուղացիական մեծատնտեսային ավտոտրանսպորտի և քարշող ուժի լրիվ ոգտագործման կազմակերպումն՝ յուր ժամանակին հացը կայարանամերձ կետերը տեղափոխելու համար: Ելեվատորների և պահեստների շինարարության բնագավառում մենք արդեն ունենք խոչորադուր շահողություններ: Վերջին յերեք տարվա ընթացքում ելեվատորների տարողությունն աճել / յերկու անգամից ավելի: 1928-29 թ. Սոյուզխլբը ուներ 1013870 տ. ընդհանուր տարողության ելեվատորներ, 1929-30 թ.—1124860 տոնն, 1930-31 թ.—1 07130 տոնն, և վերջապես 1931-32 թ. Սոյուզխլբի ելեվատորների տարողությունը պիտի լինի 2 միլ. տոնն: Կվեյի արագ աճեց կայարանամերձ և նավահանգիստների մոտի պահեստների ցանցը. Սոյուզխլբի հացի պահեստների ընդհանուր տարողությունն այս տարի հասնում է 13 միլ. տոնն:

Վոչ միայն մթերող կազմակերպությունները, վորոնց պարտականությունն է կազմակերպելու տեխնիկական աշխատանքն, այլ և կուսակցական, խորհրդային, պրոֆեսիոնալ, կոլտնտեսային ու կոմյունիստիկության կազմակերպությունները պետք է պարբերաբար դրսևովեն հացամթերումների տեխնիկական բազայի ամրացման խնդրով, չմոռանալով, վոր Գույն իսկ լավ կազմա-

կերպված (կազմակերպչական և մասնաշաղկապ աշխատանքների տեսակետից) հացամթերման կամպ. միւն կարող է տալավել, նրա տեխնիկական բազայի անկազմակերպության հետեւում: Նման պրակտիկ խնդիրներն, ինչպիսին են՝ մթերման կետերի հերթերի վերացումը, ամբողջ որվա ընթացքում հացի անդադար ընդունումը, կշիռների արագ աշխատեցնելու մաքսիմալ հնալավորության ոգտագործումը, կամ ել հաշվապահական—հաշվային ապարատի աշխատանքների այն ձևվի կազմակերպումը, վորով հացը հանձնողների հետ հաշվարկը կատարվի շտապ և առանց ձգձգումների և այլն,—այս պրակտիկ խնդիրներն այժմ հատկապես տնտեսության աճման պայմաններում, ավելի և մեծ նշանակություն են ձեռք բերում:

Յերբորդը—Բերհալավախի հարցի միշտ լուծումը հանդիսանում է հացամթերումների պլանի իրագործման կարեւորագույն նախադրյալը, ապա հացամթերումների տեխնիկական բազայի հարցի լուծումը հանդիսանում է հացի մթերման և քնդումման, նրա պահպանման, փոխադրման ու ոգտագործման գործի վնասկան պայմանը:

16. ԱՎԵԼԻ ՈՒՇԱԴԻՐ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆԻ ՀԱՅԻ ՄՈՒՏԳԻ ՅԵՎ ՅԵԼԳԻ ՀԱՆՎԱՌՄԱՆ ՎՐԱ

Հացամթերումների կազմակերպման տեսակետից ավելի անհրաժեշտ և կարեւոր խնդիր է հանդիսանում հացի մուտքի և յեյքի գործառնական հաշվառման կանոնավորումն: Վերջին տարիների ընթացքում այդ ուղղությամբ մենք ունենք վորոչ հաջողություններ: Սակայն, ինչպես այդ ցույց տվեց անցյալ կամպանիայի պրակտիկան, գործառնական հաշվառումը հետ և մնում հացի

գործառնությունից, վորպիսի հանգամանքն ապրում է հացի ամբողջ գործողությունների վրա: Սովորաբար հացամթերումների կազմակերպիչները (մթերող որգանները), առանձին կուս. և խորհրդային կազմակերպությունները հարկ յեղած ուշադրությունը չեն դարձնում գործառնական հաշվառման գործի կանոնավորման վրա, ինչպիսին պահանջում է հացի աշխատանքների այդ բնագավառը: Հացի մուտքի և յեկքի հաշվառման գործի ճիշտ կազմակերպումը, հացամթերումների ընթացքի գործառնական տեղեկագրերի աշխատանքների ճիշտ և ժամանակին դրույթը հանդիսանում են վոչ թե միայն ստորադաս «հաշվապահության» հարցեր, — այլև հացի հաշվառման ճիշտ կազմակերպումն խոշոր տնտեսական — քաղաքական նշանակութուն ունի: Բոլորին հայտնի չէ, թե ինչ կազմակերպիչ ուժ ունեն մեր հնչորյա գործառնական տեղեկագրերը: Յեթե այդ գործառնական տեղեկագրերը չեն համապատասխանում իրականության, յեթե նրանք հացամթերումները ընթացքն աղավաղում են (հաշվառման և հաշվետվության գործի սխալ կազմակերպության հետևանքով), — նրանք ճիշտ չեն տեղեկացնում կուսկազմակերպություններին, կոլտնտեսային և չքավորամիջակային մասսաներին ու ընդհակառակը՝ հացի հաշվառման ու հաշվետվության գործի ճիշտ կազմակերպումն հնարավորություն է տալիս լավ դեկավարել հացամթերումները և ճշտորեն կազմել պետական հացի ֆոնդերի ոգտագործման պլանները: Վերջուպես, հացի մուտքի և յեկքի հաշվառման հարցը և միաժամանակ մթերված հացի պահպանումն և նրա կորուստների կրճատման հարցը: Չի կարելի վոչ մի բոպկ թույլատրել հացամթերումների գործառնական հաշվետվության սահմանված ձևերը փոփոխել ինքնազուլուխ: չի կարելի նույնպես հանդուրժել այն բոլոր ոպորտունիստ

տական փորձերին, վորով աշխատում են ոգտագործել գործառնական հաշվետվությունը սեփական աշխատանքների թուլությունը ծածկելու համար: Անցյալ կամպանիայի ընթացքում տեղի ունեցած գործառնական հաշվետվությունների ձեւերի ու կարգի խախտման և նրանց տեղեկագրերի ինքնազուլուխ փոփոխման և այն ուռանձին փաստերը պետք է բացարձակորեն արմատախիլ արվեն այժմյան հացամթերումների պրակտիկայի ընթացքում: Հացի մուտքի և յեկքի հաշվառման հորոշված կարգի յուրաքանչյուր խախտողը պետք է վորակվի վորպես պետական հացամթերումների գործը տապալող և հացի զեղծարար:

Կուսակցական և մթերող կազմակերպությունների կողմից հացամթերումների կամպանիայի կոնկրետ դեկավառման ձևերից մեկը մթերման կետերի, ՄՏՆ-ների, խորհտնտեսությունների, առանձին կոլտնտեսությունների պարբերական ստուգումն է (հատուկ բրիգադների միջոցով)՝ նրանց մեջ հացի գործառնական հաշվառման և հաշվետվության գործն ուղիղ դնելու նկատառումով: Դեպի աշխատակիցները և գործառնական հաշվառման գործը անհրաժեշտ է սահմանել այնպիսի վերաբերմունք, վորպիսին պահանջում է հացամթերման կամպանիայի այդ ամենապատասխանատու բնագավառը:

17. ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊ ՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՐՆԵՐԸ

Այժմյան հացամթերման կամպանիայի կազմակերպումը պիտի իրագործվի լայնորեն ծավալված կազմակերպչական-մասսայական աշխատանքների հիմունքով: Հացամթերման այժմյան կամպանիայի ընթացքում կազմակերպչական աշխատանքների դերը նրանումն է, վոր-

պետքի ամենից առաջ, բանավորական, կոլտնտեսային և չքավորամիջակային մասնակցներին մտքի լիզացիայի յենթարկել՝ հացամթերումների պլանի անցկացնել: Հացամթերումները հանդիսանում են կարեվորագույն տնտեսական-մաշակական կամպակիա, սոցիալիստական շինարարության կարեվորագույն բնագավառը: Կուսակցական կադմակերպութունները պետք է ստեղծեն մթերման լայն ակտիվ խորհրդատեսութուններում, կոլտնտեսութուններում, ՄՏԿ-ներում և բոլոր գյուղերում: Հատուկ ուշադրութուն պիտի դարձվի գյուղի հայաբազմաթիվ մարտական որդանի՝ հացամթերումներին ոճանդակող հանձնաժողովների կազմակերպման և ընտրության վրա: Գյուղ հանձնաժողովների կազմի մեջ այս տարի պիտի ընտրվեն հարյուր հազարավոր կոլտնտեսականներ: Ահա թե ինչու անհրաժեշտ է ոճանդակող հանձնաժողովների վրա ուշադրության կենտրոնը բեկնոել, մասնակից դարձնելով այդ կամպակիային կոլտնտեսային, խորհրդատեսութունների բանվորների առաջավոր ակտիվին, ինչպես և չքավորամիջակային տնտեսութուններից, ովքեր անցյալ տարվա հացամթերման կամպակիայի ժամանակ վտրձով ապացուցել են հացի մթերման պլանի համար պայքարելու իրենց պատրաստակամութունը: Տեղական կուսակցական կադմակերպութունների, Մատոռկոմատի և Հայանառապահկենտրոնի բոլոր սիստեմի կարեվորագույն կադմակերպչական խնդիրներից մեկը հանդիսանում է Հացամասնակցներին տեղական որգանների գյուղիլազորների ցանցի կազմակերպումը, վորում հացի պլանի կատարման և մթերված հացի կայարանամերձ կետերի տեղափոխման համար պրակտիկ աշխատանք պիտի առ-

«Հացամթերումների հաշոդ կատարման համար,—ասված է ՀամԿ(Բ)Կ ԿԿ-ի վորոշումների մեջ՝ վերահաս հացամթերումների կամպակիայի մասին,—վոր նշանակում է և հացի տեղափոխությունը,—հատիկայից շքլանների յուրաքանչյուր գյուղխորհրդին կից պետք է ստանձնացվեն Հացամասնակցներին մթերումների լիազորներ:

...Համ.Կ.(Բ)Կ.Կ.Կ. առաջարկում է Մատոռկոմատին, ինչպես և յերկրային և մաքրային կոմիտեներին, ագրային կոմկուսակցութունների Կ.Կ.-ներին անմիջապես ստուգել և պատրաստված կադերերով կոմպլեկտացման յենթարկել հացամթերման ապարատը, ելեկատորները, գյուղական ջրաղացները, մթերման կայանները, ընտրելով այդ նպատակի համար հացամթերումների փորձ ունեցող համապատասխան բանակության աշխատակիցներ, ինչպես մշտական աշխատանքների, այնպես էլ մթերող որգաններին և տեղական կուսկազմակերպություններին ժամանակավորապես ոգնելու համար»:

Մթերման ապարատի ամրացումը պիտի իրադրծվի ստորին ցանցից՝ Հացամասնակցներին գյուղիլազորների աշխատունակ, վորձված և քաղաքականապես կայուն կադեր ստեղծելով, հիմնականում և գլխավորապես հացամթերումները կազմակերպող այն բաղմամթիվ կադերերով, վորոնք վերջին տարում առաջ են քաշվել հացամթերումների պրոցեսում, կոլտնտեսային և չքավորամիջակային տնտեսութուններից, գեղջկուհիներից և գյուղ ակտիվից:

Հացամթերման ապարատի առանձին աշխատակիցներ և նույնպես մթերող որգանների առանձին աշակներ

հաճախ չեն կարողանում պատկերացնել այդ ստորին կազմակերպիչների նշանակությունը:

Որոշների կետերը, կոլլեկտիվացման աճման պայմաններում, արգելք են հանդիսանում միեկամբ հացի կայարանամերձ կետերի անմիջական տեղափոխման գործում: Ընդհակառակը, Հացանապահակներունի գյուղլիազորները պետք է ամեն կերպ շտապեցնեն հացի միեկամբը և նրա սխտական հացի պահեստների տեղափոխման գործը:

Ինչպես կազմակերպչական (գյուղլիազորները պետք է վարեն մենատնտեսատեր կոնտրակտանտների պլանների իրագործման, կուլակա-ունեվորային տնտեսությունների կայուն առաջադրանքների, կոլտնտեսություններից միեկամբ կազմակերպման աշխատանքները), նույնպես և տեխնիկականի վերաբերյալ Հացանապահակներունի գյուղլիազորների դերը վերահաս միեկամբների ժամանակ իրապես խոշոր է: Կուլակազմակերպությունները պետք է նույնպես ամենալուրջ ուշադրությունը դարձնեն շրջանային և մարզային (Հացանապահակներունի, Սոյուզխր) մքերման որգանների դեկավարող և տեխնիկական աշխատակիցների ամրացման գործի վրա, քանի վոր միեկամբ որգանների աշխատանքները տվյալ պայմաններում ե՛լ ավելի խոշոր նշանակություն է ստանում հացամիեկամբների աշխատանքների ուղիղ կազմակերպման, հացի ընդունման և տեղափոխման տեսակետից: Կուլակազմակերպությունները, հացամիեկամբների շուրջն ունեցած իրենց կազմակերպչական աշխատանքների ընթացքում, պետք է ժամանակին ջրկեն հացամիեկամբների աշխատանքների փորձ ունեցող ընկերներին և ուղարկեն նրանց

որոշումից շրջանային և գյուղկազմակերպություններին ու միեկամբ որգաններին: Անցյալ տարիների փորձը ցույց է տալիս, վոր այն ընկերներն, ովքեր ժամանակավոր ուղարկվում են հացամիեկամբ աշխատանքների գործով, խոշորագույն ոգուտ են տալիս: Հացամիեկամբ աշխատանքի փոխված պայմանները թույլ են տալիս այդ աշխատանքներին ժամանակավորապես ուղարկվող ընկերների թիվը կրճատել: Այս հանգամանքը կուլակազմակերպությունների առջև ավելի սուր է դրնում այդ աշխատակիցների վորակավոր ընտրություն և նրանց հացամիեկամբների պրոցեսում ուղիղ ոգտագործման հարցը: Հացամիեկամբ աշխատակիցները կազմակերպման և այդ գործի աշխատանքների արտադրողականություն բարձրացման տեսակետից կարևորագույն նշանակություն ունի աշխատավարձի սխտեմում դրամադրություն և հավասարեցման լուծարքի հարցը:

«Պետք է կիրառել պարզեվատման սխտեմը, — ասված է Կ. Կ. — փորձումների մեջ՝ հացամիեկամբ վերաբերյալ, — Ինչպես առանձին աշխատակիցների, այնպես էլ հացամիեկամբների պլանը հանդուրժամբ ավարտող բրիգադաների վերաբերյալ, առանձնապես հացի միեկամբ վայրից կայարանամերձ կետերի տեղափոխման ոժանդակության վերաբերյալ»: Կուլակազմակերպությունները պետք է իրենց հանդուրժամբ տակ վերցնեն միեկամբ որգանների աշխատանքները՝ նրանց աշխատանքի վորակական և քանակական կատարման ցուցանիշների հետ ուղիղ կապակցությամբ:

18. ԼԱՅՆ ԾԱՎԱԼԵԼ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Կոլտնտեսային, նույնպես և չքավորա-միջակային տնտեսություններում հացի մթերումը պետք է անց կենա հասարակական-մասսայական աշխատանքների լայն ծավալման հիմունքներով:

Անցյալ կամպանիայի ընթացքում կոլտնտեսություններում և չքավորա-միջակային տնտեսությունների մեջ տարվելիք աշխատանքների թերազնահատման փորձերը չպիտի կրկնվեն այս կամպանիայի ընթացքում: Անցյալ կամպանիայում մենք ունեցինք (առանձին դեպքերում) աշխատակիցներ, վորոնք ասում էին. «Կարիք չկա հացամթերումների շուրջը աղիտացիա տանել», կամ՝ «Աղիտացիայի ժամանակն անցել է»:

Հենց այժմ, յերբ չքավորա-միջակային տնտեսությունների մեծ մասն ընդգրկված է կոլտնտեսություններում, յերբ հացի ճնշող մեծամասնությունը պետք է մթերենք կոլտնտեսային սեկտորից—մեղ անհրաժեշտ է կոլտնտեսականների և չքավորա-միջակային տնտեսությունների մեջ ծավալենք հասարակական-մասսայական աշխատանքների լայն ձևվերն ու մեթոդները: Այժմյան հացամթերման կամպանիայի ընթացքում մասսայական աշխատանքների թերազնահատման յուրաքանչյուր փորձը հավասար է ոպորտունիստական վերաբերմունքի՝ հանդեպ կոլտնտեսությունների և հացամթերումների տնտեսական-քաղաքական նշանակության հասկանալու: Հացամթերումների շրջանում մասսայական աշխատանքների կենտրոնական խնդիրը պետք

է հանդիսանա մթերումների պլանի կատարումն ու հետեվապես նշանակում է և յուրաքանչյուր շրջանի, կոլտնտեսության, գյուղի համար սահմանված ժամկետների համաձայն՝ հացի կայարանամերձ կետերի տեղա-տոնոդոդ վրովոդոդոդ դոդոդոդոդոդ: ձրոսոյսի րաստական շրջանում, մասսայական աշխատանքների բովանդակությունը պիտի լինի լայն կոլտնտեսային, չքավորա-միջակային մասսաներում, նույնպես և խորհ-տնտեսությունների ու Մ.Տ.Կ.ների բանվորների միջև հացամթերումների տնտեսական-քաղաքական նշանակության պարզաբանությունը:

Այս բացատրական աշխատանքը պիտի սերտորեն կապվի հնգամյակի յերրորդ վճռական տարվա պլանի հետ, ինչպես ծանր և թեթև արդյունաբերության, աշխատանքային և գյուղատնտեսության մեջ կապիտալ ներդրումների բնադավառում: Տեղական կազմակերպություններն իրենց մասսայական աշխատանքների ընթացքում պետք է վերահաս մթերումները չադկապեն Համ.Կ.(բ)Կ.Կ.Կ.ի և Ժողկոմխորհի դիմումի հետ՝ դարձան ցանքի կոնտրակտացիայի վերաբերյալ, ուր մանրամասնորեն ասված է պրոլետարական պետության կողմից գյուղատնտեսության մեջ (կոլտնտեսություններ, Մ.Տ.Կ.ներ և խորհտնտեսություններ) տրած ներդրումների և դարձան ցանքի կոնտրակտացիայի ընթացքում կոլտնտեսությունների և չքավորա-միջակային տնտեսությունների ստանձնած պարտականությունների կապի մասին:

Անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրություն դարձնել հատկապես պրոլետիկ նշանակության պարզաբանման վրա՝ անասնաբուժական և տեխնիկական կուլտուրա-

ների պրոբլեմի լուծման գործի համար: Կոլլեկտիվ և
չբավորա՝միջակային տնտեսություններին անհրաժեշտ
և հասկացնել, վեր հացամթերման պլանի իրադրոճե-
լով, նբանք արագացնում են և ուժեղացնում գյուղա-
տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման տեմ-
պերն, ամրացնում են կոլտնտեսությունները և բարձ-
րացնում են գյուղատնտեսության արտադրության մա-
կարդակը և ստեղծում սոցիալիստական ինդուստրիայի
աճման, արտադրական միջոցների արտադրության և
սպառման ուժեղ բազա:

Այս ժամանակաշրջանում մասսայական աշխատանք
պետք է ծավալվի աշխարհի կոնկրետ ինդիւնների
չուրջը, ինչպիսին են՝ հացամթերումների պլանի իրո-
վան, տեխնիկական բազայի կազմակերպումն, պլան-
ների գյուղ և կոլտնտեսություններին հասցնելը և նը-
րանց կատարումն, հանդիսողական պլաններ, չբավո-
րա՝միջակային տնտեսությունների պարտավորու-
թյունների ճշտումը՝ կոնտրակտացիայի վերաբերյալ,
կուլակա-ունեվորային տնտեսություններին իրենց վե-
րաբերյալ կայուն առաջադրանքների ճշտման կազմա-
կերպումն, հացի մթերումների և տեղափոխության
ոժանդակող մարտական հանձնաժողովների կազմակեր-
պումը, գյուղերի, կոլտնտեսությունների և Մ. Տ.
կ-ների շրջանների ստորին մթերող ակտիվի ստեղծու-
մը, հացի մթերումները և տեղափոխությունը, գյուղ-
լիադորների ընտրությունը, հացամթերումների գծով
մոբիլիզացիայի յենթարկված ընկերներին հրահանգելը
և այլն:

Հացի համար հատուկ խորհրդակցություն հրավի-
բելը, կոլտնտեսություններում և գյուղերում մասնա-

յական հավաքումներ, կոլտնտեսական-գեղջիկուհի-
ների ժողովներ, մթերող որդանների պատրաստակամու-
թյան ստուգատեսներ և կոլտնտեսականների արշավը-
այս բոլոր ձևերը պետք է լայնորեն դործադրվեն վե-
րահաս հացամթերման կամպանիային: Մասսայական
աշխատանքի հիմնական մեթոդը պետք է հանդիսա-
նա սոցմրցման, հարվածայնության, հասարակական
բուքիլի ծավալման մեթոդը, մթերումների պլանների
կատարումն և հացի կապարանամերձ կետերի տեղափո-
կատարումն և հացի կապարանամերձ կետերի տեղափո-
խությունը (սոցմրցումն կոլտնտեսականների առանձին
բրիգադաների, կոլտնտեսությունների, գյուղերի և
շրջանների, կոլտնտեսությունների և արտձեռնարկու-
թյունների միջև՝ մթերման, պրոմֆինպլան և հանդի-
սողական պլանների կատարման համար):

Ծնորհիվ սոցմրցման, հարվածայնության, կաղ-
մակերպված կոլտնտեսային հավաքի, տասնյակ հա-
բյուրավոր կոլտնտեսություններ կատարեցին իրենց
պլանները 2-3 ամսվա ընթացքում: Կոլտնտեսություն-
ներն առաջադրում եյին հանդիսողական պլաններ և
հացամթերումների պլանի իրագործման զուգընթացա-
բար փաշլուն կերպով անց եյին կացնում մյուս տնտե-
սական կամպանիաները:

Սոցմրցումն, ինչպես ճիշտ ասված է յեղել մեկ
կոլտնտեսականի կողմից, վեր է ածվել իսկական «նա-
խանձի՝ հանդեպ աշխատանքի», «մեծ գործի», վորն ա-
պահովել և հացամթերումների և այլ արտադրական
աշխատանքների վերաբերյալ իսկական բուլշևիկյան
տեմպերը:

Մասսայական աշխատանքը պետք է ոժանդակի
կոլտնտեսությունների կողմից հանդեպ մենատնտեսա-

տեղ չհաջորա-միջակային տնտեսությունների առջիա-
լիստական բուժքրիթ լայն գործարշարմանը՝ «Մեմատմտե-
նատեքերը պետք է իրենց պլանները կատարեն կոլտմտե-
նականներից վոչ ուշ» լոգումգի տակ :

Մասսաչուսեան աշխատանքն անցկացնելիս անհրա-
ժեշտ է լաշնորեն, ոգտադործել կոլտնտեսութենեբին
և գեղջիկութենեբին՝ աշխատանքին՝ կարմիր բարդի կազմա-
կերպման և հացամթերութենեբի ոգտանդաշխման ալլ մե-
թոդներն զործադրման ասպարիգով:

Դյուղի կտրոնտեսական գեղջկուհիներին և ակտիվ կանանց, վերոնք մասնակցել են անցյալ հացամթերման կամպանիային, անհրաժեշտ և առաջ քաշել մթերման պատասխանատու աշխատանքներում, հացամթերման ժանդարկող հանձնաժողովներում, հելփատորներում և այլն:

Հասարակական-մասնայական աշխատանքների ըն-
թացքում հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել կու-
տրնտեսականների կուլտուրական և գեղարվեստական
սպասարկման գործի վրա, հացամթերումների ժամա-
նակամիջոցում գեղարվեստական բերեղանքների դյուզ
ուղարկելու, կինո և ռադիոների առավելագույն ոգտա-
գործման միջոցով:

Հացամթերումների ժամանակաշրջանում մասսայա-
կան աշխատանքը պետք է նպատակադրվի հացամթեր-
ման գործի հեռուսնեքին՝ առաջավոր կտրհատեսու-
թյունների, ՄՏԿ-ների, կոլտնտեսությունների և մթեր-
ողականների լավ հարվածայններին հայտարարելու։
Ինչպես հացամթերումների շուրջը մասսայական աշ-
խատանքների կազմակերպման՝ հացի տեղափոխման գոր-
ծի, այնպես էլ հացամթերման կամպանիայի անցկաց-

68

ժան Էներաբերյալ, մամուլը կարելիորագույն նշանակու-
թյուն ունի (կենտրոնական, մարզային, յերկրային,
չրջանային և պատի) :

Հացամթերումների անցյալ կամպանիայի ժամանակաշրջանից հետո միջոցառումները կենտրոնացվում են խաղացել՝ յուր աշխատանքով՝ մթերող ապարատի բոլոր թերությունները մերկացումն ապահովելով, վճարահատուն պայքարելով հացի ֆրոնտում աջ ուղղությամբ ստանալու պրակտիկայի և «ձախ» խոտորումների դեմ՝ բանվորներին, կուտնտեսականներին և չքավորամիջակային տնտեսությունների ամենալայն մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելով հացի պայքարի համար։

Այժմ յան մթերման կամ պանիայի ընթացքում ավելի շատ, քան անցյալներում (կամ պանիաների ընթացքում) մամուլի հատուկ որդանները պետք է լուսաբանեն համթերումների և տեղափոխման շուրջը: Յուր պրակտիկ աշխատանքների ընթացքում մամուլը պետք է լուսաբանի ինչպես տեխնիկայի, այնպես էլ մթերումների կազմակերպման բոլոր հարցերը: Հացամթերման սպասարկող մամուլի հատուկ որդանները պետք է լուսաբանեն հացամթերման կամ պանիայի աշխատանքներն այն նկատառումով, Վոր ստորին սպարատի աշխատանքների հրահանգչական և ղեկավարման գործը հեշտացնեն:

19. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ, ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՌԻ-
ԹՅԱՆ ԲԶԻՋՆԵՐԸ, ԳՅՈՒՂԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ
ՅԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ-
ՆԵՐԸ— ԴԵՊՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ ՀԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Հացամթերման կամպանիան մենք պետք է անցկաց-
նենք վոչ միայն մթերող կազմակերպությունների ու-
ժերով, այլև այլ մասնաշաղկան-տնտեսական, քաղաքա-

89

կան կամ պանիային պետք է ակտիվ մասնակցութիւն ունենան գյուղընկերները, գուղխորհուրդները, պրոֆմիուք-յուկները, կոմյերիտմիութիւնը, հասարակական կազմակերպութիւնները, կի՛ն պատգամավորուհիները:

Յուրաքանչյուր գյուղխորհուրդ, յուրաքանչյուր պրոֆմիութիւն ընկեր և առանձին պրոֆմիութիւններ ամբողջութեամբ, կոմյերիտմիութիւն յուրաքանչյուր ընկեր ամբողջութեամբ, պատգամավորուհի-կոլտնտեսութիւնների ամբողջ ակտիվը պետք է վորոշեն իրենց գործունեութեան կոնկրետ ծրագիրն, ինչպէս հացամթերման կամ պանիայի նախապատրաստական, այնպէս եւ նրա յեռու շրջանում: Այդ ծրագրի հիմքը պիտի լինի բոլոր պրակտիկ աշխատանքները, վորոնք կապված են հացամթերումների կամ պանիայի անցկացման հետ, սկսած պլանների գյուղ հասցնելուց, կոլտնտեսութիւններում, ՄՏԿ-ներում և խորհտնտեսութիւններում պլանների ըննումից և վերջացած տարայի վերանորոգման և հալածման, մթերող կաղմակերպութիւններում, մթերման կետերում, տրանսպորտում, կալիչ բրիգադաներում հացի տեղափոխման գործի ճիշտ կազմակերպման հետ: Վերջին տարիներում գյուղխորհուրդների մասնակցութիւնը հացամթերման կամ պանիաներին եւ ավելի ուժեղացել է: Գյուղխորհուրդները հատուկ կարևոր դեր են խաղում հացամթերումների ժամանակ համատարած կոլեկտիվացման պայմաններում:

«Գյուղխորհուրդների աշխատանքների հիմնական բովանդակութիւնը, — ասված է ԽՍՀՄ-ի ԿԳԿ-ի նախագահութեան 1930 թ. հունվարի 25-ի վորոշումների մեջ, — նրանումն է, վոր նրանք ակտիվ մասնակցութիւն ունեն-

ան կոլտնտեսութիւնների արտադրական պլանները կազմելու և նրանց իրադրծելու մեջ, միաժամանակ գյուղխորհուրդների դերն առանձնահատուկ նշանակութիւն է ունենում համայնացման պրոցեսի արագացման աշխատանքի ճիշտ կաղմակերպմանը կոլտնտեսութիւնների կողմից, հանդէպ պրոլետարական պետութեան ստանձնած պարտականութիւնների (հացամթերումներ, կոնտրակտացիա, հարկեր և այլն) կատարման նկատմամբ»:

Ինչպէս համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում, այնպէս եւ այն շրջաններում, ուր դեռ մենատնտես գյուղացիական տնտեսութիւնները կաղմում են խոշոր մասը (սպառող շրջաններում), գյուղխորհուրդները հանդիսանում են մթերումների գործի հաջող կաղմակերպման և հացի կայարանամերձ ու նավահանգստային կետերի տեղափոխման վճռական ուժը: Հացամթերման կամ պանիայի ընթացքում գյուղխորհուրդների պրակտիկ աշխատանքները պիտի կառուցվեն այնպէս, վոր գյուղի մասշտաբով հացամթերումների հարցը գյուղխորհուրդները վոչ միայն ընեն, այլեւ մթերումների հարցերը պիտի հանդիսանան նրանց առաջիկա շրջանի կաղմակերպչական-տնտեսական աշխատանքների կենտրոնական խնդիրների վերաբերից մեկը: Կաղմակերպչական խնդիրների վերաբերյալ — գյուղխորհուրդները պետք է ապահովեն և կենդանի մասնակցութիւն ցույց տան հացամթերումներին ղանի մասնակցութիւն ցույց տան հացամթերումների ժամանակոյ հանձնաժողովների ստեղծման, նրանց հրապարակող հանձնաժողովների ժամանակ նը-հանդման, ինչպէս և հացամթերումների ժամանակ նը-հանց աշխատանքներին պրակտիկ ղեկավարութիւն ցույց տալու գործին: Գյուղխորհուրդները նույնպէս պետք է մասնակցութիւն ունենան Հացանաւնապահ

կենտրոնի գյուղխաղորդների ընտրութեան գործում, մասն կերպ ոչնեւ նրանց հացամթերումների դժով իրենց վրա դրված պարտականութիւնների իրադրածման համար: Պլանները գյուղ իջեցնելու նրանց ջանքան, գյուղի կողմից ընդունման վերաբերյալ, անհրաժեշտ է, վոր գյուղխորհուրդները հենց սկզբից պայքարեն յուրաքանչյուր դանդաղկոտութեան, ձգձգումների, կուլակային ազիտացիայի և այլ յերեւոյթների դեմ:

Ավելի պատասխանատու դործ է հանդիսանում գյուղխորհուրդների աշխատանքները մենատնտես գյուղացիների կոնտրակտացիոն պայմանագրերի ճշտման և իրենց ցանքսերը կոնտրակտացիայի չենթարկող տնտեսութիւնների վերաբերյալ ինքնապարտավորեցման մեթոդների կիրառման բնագավառում: Կոլտնտեսութիւնների և կոնտրակտանտների պարտավորագրերի կատարման հսկողութիւնն ու հաշիւառումը պետք է պարբերաբար ստուգվեն գյուղխորհուրդներին կողմից: Գյուղխորհուրդների դերն առանձնապես կարեւոր է հանդիսանում հացի չարաշահութեան, միջնորդ գնորդների և րնդիւնրապես մասնավորների դեմ մղվող պայքարում և կուլակա-ունեւորայիւն տնտեսութիւնների կայուն առաջադրանքների վորոշման գործում: Պայքարը մենատնտես սեկտորի հացամթերման, պլանների իրադրածման թերադնհատման դեմ, մանավանդ սպառով չորջաններում և կուլակա-ունեւորայիւն տնտեսութիւնների կողմից պետութեան հանձնելիք հացի կայուն առաջագրանքների վորոշումը—գյուղխորհուրդների կողմից պիտի անցկացվեն ամենայն հետեւողականութեամբ: Հացամթերումների տեխնիկական բազայի ամրապնդման բնագավառում (տարային մորիլիզացիան, նրա վերանորոգումը, հացի տեղափոխման հարցե-

րը, մանավանդ առանց տարայի և ալլն) գյուղխորհուրդներն ավելի շատ անելիքներ ունեն, քան անցյալ կամպանիաներում:

Գյուղխորհուրդների անելիքներից մեկը հանդիսանում է նաեւ ազուկալարնի գաւնման դործի կազմակերպումն և գյուղի մասշտաբով հացի մթերման պլանի կատարման հաշիւառումը: Յե՛վ այս և՛ մյուս աշխատանքը պիտի կազմակերպվի գյուղական ակտիվին և տեխնիկական ուժերին լայն մասնակից դարձնելու հիմունքով:

Ինքն ըստ ինքյան հատկանալի յե, վոր գյուղխորհուրդներն իրենց բոլոր աշխատանքները՝ հացամթերման րնագալատում, պետք է անցկացնեն մաստայական աշխատանքի և նրա սոցիալիստական մեթոդների դործադրման հիմունքով և ալլն:

Հատկապես անհրաժեշտ է այժմյան կամպանիայի րնթացքում ուշադրութիւն դարձնել, վոր գյուղխորհուրդներին բոլոր ակտիվը լծվի հացամթերումների աշխատանքներին:

Բացի գյուղխորհուրդի նախագահից, բացի նրա նախագահութիւնից, հացամթերման աշխատանքներին պետք է մասնակից դառնան նաեւ գյուղխորհուրդի բոլոր տնդամները և նրա ամբողջ ակտիվը:

Հատկապես կարեւոր նշանակութիւն ունի հացամթերման կամպանիային կոմյերիտմիութեան կազմամթերման կամպանիային կոմյերիտմիութեան խնդրը: Կերպութեան լայն ֆրոնտով մասնակցութեան խնդրը: Համ. ԼԿՅԵՄ Կ. Կ-ի վորոշումը՝ 50 հազար կոմյերիտանների մորիլիզացիան— Հացանաւապահկենտրոնի, Սոյուզկարի և Տրակտոր-կենտրոնի սխտեմում, նի, Վոյսկայի և Տրակտոր-կենտրոնի կազմակերպիչներ վորպես հացամթերումների դործի կազմակերպիչներ և տեխնիկներ մշտական և Ժամանակավոր աշխատանք-

ների համար—պետք է վերածվի կոմյերիտիության կազմակերպությունները մարտական լուրսուղի, դրի չուրջը պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկվի կոմյերիտ-միությունը բջիջները ուժը և նրա կազմակերպված պայ-քարը հացի համար:

Մթերող կազմակերպություններն իրենց աշխա-տանքների ընթացքում պետք է պայքարեն ինքնապար-փակման (замыкание) և կորվածության դեմ. նրանք պետք է ամենատեսրտ կապ պահպանեն պրոֆմիու-թյան, կոմյերիտիության և այլ հասարակական կապ-մակերպությունների հետ, միշտ պայքարելով հացա-մթերումների պլանի կատարման համար: Մթերող որ-դանների յուրաքանչյուր աշխատակցին պիտի հայտնի լինի, Վոր մամուլի, պրոֆմիությունների, կոմյե-րիտիության, դյուդիորհուրդները և այլ հասարակա-կան կազմակերպությունների հետ առանց մշտական կապ ունենալու՝ անմատություն և հացամթերումների հա-ջող ավարտումը:

Հացամթերումների կամպանիայի անցկացման ժա-մանակ առանձնահատուկ դեր պիտի խաղան գյուղական, կոլտնտեսային, խորհտնտեսային կուսակցական բջիջ-ները:

Գյուղկոմբջիջներն, ինչպես և անցյալ հացամթե-րումների կամպանիայի ժամանակ, պետք է իրադրվեն իրենց դեկավարությունը բոլոր դյուդկազմակերպու-թյունների վրա, վորոնք աշխատում են հացի ֆրոն-տում, մոբիլիզացիայի յենթարկելով բոլոր կուս և կոմ-յերիտիության անդամներին, ծավալեն լայն հասարա-կական-մասսայական աշխատանք հացամթերումների ժամանակ, վճռական պայքար մղելով աջ ուղորտունիս-

տանկան ամենախոքը արտահայտությունների (ավյալ ժամանակում այդ գլխավոր վտանգի) և «ձախ» խոտո-րումների դեմ:

Գյուղական, խորհանտեսությունների, ՄՏԿ-ների և կոլտնտեսությունների կուսակցական բջիջները պետք է հացամթերման գործի ակտիվ ստեղծեն, հացամթեր-ման կամպանիան դարձնելով այժմյան ժամանակաշրջա-նում խորհանտեսությունների, կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների կարեվորագույն խնդիրներից մեկը:

20. ԱՊՐԱՆՔԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄԸ ՀԻՇՏ ԿԱԶ-ՄԱԿԵՐՊԵԼ ՅԵՎ ՈՒԺԵՂԱՑՆԵԼ ԲՆԱԿՁՈՒ-ԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՄՈՔԻԼԻԶԱՑԻԱՆ

Կուսակազմակերպությունները, մթերող որդանները և խորհրդային և այլ կազմակերպությունները հացա-մթերման կամպանիայի ընթացքում պիտի հատուկ ու-շադրություն դարձնեն գյուղացիական միջոցների մո-բիլիզացիայի վրա և հացամթերման կամպանիայի ըն-թացքում կոլտնտեսությունների, չքավորամիջակային տնտեսությունների ապրանքամատակարարման գործի վրա: Ինչպես ընտելություն միջոցների մոբիլիզացիան, ինչպես ևլ ապրանքամատակարարման ճիշտ կազմա-կերպումը, հացամթերման կամպանիայի ժամանակ, խոշորագույն նշանակություն ունի հացամթերման ճիշտ կազմակերպման և հաջող ավարտման տեսակետից:

Գյուղմիտահարկի դանձումը, հնգամյակի յերբորդ վճռական տարվա փոխառության իրացումը, վայա-վճարների դանձումը, վարկերի վերադարձումը (վոչ միայն դրամական, այլ և սերմվարկի), կոնտրակտա-միայի ավանաների մարումը և այլն, այս բոլոր ֆինան-ցիայի ավանաների մարումը և այլն,

սական սրբակտիկ աշխատանքը հանդիսանում է միաժամանակ և հացամթերման աշխատանք: Ապրանքամատակարարման վերաբերյալ անհրաժեշտ է պայքարել մեկ կողմից ապրանքաշրջանառության ղանդաղեցման (замараживание) արդյունաբերական ապրանքներն աղբյուր կոչված բրոնիայի յենթաբիւլու դեմ, մյուս կողմից անընդհատ ղեկավարութուն ցույց տալ Սպանոսկերացիայի աշխատանքներին, վերապետի ապրանքամատակարարման դարձը ճիշտ կազմակերպվի՝ հացամթերումների ընթացքին խթան հանդիսանալու տեսակետից և շահագրգռելու այն կոլտնտեսութուններին, կոլխոզներին և չքավորամիջակային անտեսութուններին, վորոնք բարեխղճարեն և յուր ժամանակին կատարում են իրենց վերադրած պարտականությունները՝ պետությանը հաց վաճառելու վերաբերյալ:

21. ԲՈՂՇԵՎԻԿՅԱՆ ՏՆՄՊԵՐՈՎ ԺԱՄԿԵՏԻՆ ԱՎԱՐՏԵՆՔ ՀԱՅԱՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԸ

Հացամթերման կամպանիայի կարևորագույն հարցերից մեկը հանդիսանում է հացի մթերման սլաներ ժամկետին աւարտելու հարցը:

Վերջին տարիների հացամթերումների կամպանիայի առանձնահատուկ կողմերից մեկը (հատկի պրոբլեմի լուծելու, սոցսեկտորի աճման) հանդիսանում է հացամթերումների սլանները կարճ ժամանակում աւարտման սլանը հիմնականում մենք կատարում ենք 4-5 ամսվա ընթացքում, այն ժամանակ, յերբ նախընթաց տա-

րիների հացամթերման աշխատանքները ձգձգվում էյին մեկ կողմը տարի:

Դեռ անցյալ կամպանիայում մի շարք խորհանդեսություններ, ՄՏԿ-ներ և կոլտնտեսություններ հայտարեբեցին հացամթերումների տեմպերի մեջ այն նորը, վորը մտցվում է գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերականգնմամբ—այսինքն գյուղատնտեսության ապրանքային յեկույթի հավաքման ժամկետները արագացումը:

Խորհանդեսությունները, ՄՏԿ-ները և հազարավոր կոլտնտեսություններ հացը պետության վաճառելու իրենց պարտավորություններն աւարտեցին այնպիսի ժամկետներում, վորոնց մասին 3-4 տարի առաջ վոշ վոք մտածել չէր կարող: Յեղեկ են փաստեր, յերբ կոլտնտեսություններն իրենց հացամթերման ամբողջ սլանը կատարել են մեկ-յերկու ամսվա ընթացքում: Պարզ է, ընթացիկ կամպանիայի հացամթերումները պետք է և կերպարձմեն ավելի կրճատ ժամկետում: Սա պահանջում է սոցիալիստական շինարարության շա-հերը, կոլտնտեսությունների, ՄՏԿ-ների արտադրական աշխատանքի շահերը: Նույնպես պարզ է, վոր մենք չենք կարող վոշ մի դեպքում հացամթերման կամպանիայի ձգձգումների տեղիք տալ: Սրա հետ միասին, ինչպես ընդհանուր, նույնպես և յուրաքանչյուր առանձին շրջանում, հացամթերումների ժամկետի հարցը լուծելիս, անհրաժեշտ է հաշիւ առնել բոլոր հանդամանքները, վորոնց թվում և հացի տեղափոխման և տրանսպորտին հաղթարեցնելու հարցը:

Հացամթերումների ժամկետը վորոշելիս, անհրաժեշտ է ամեն կերպ խուսափել քղբի ժամկետից (հացա-

մթերումների պլանի «մեկ-յերկու ամսվա ընթացքում» հտտարելու ձեվականորեն արձանագրելը և նույնիսկ և՛ ալկելի կրճատ ժամկետում և այդ ժամկետների փառա-
ջի (սանդարումը) :

«Հացամթերումների ամբողջ աշխատանքը, — ինչ-
պես այդ նշված է Կ. Կ-ի հուլիսի 15-ի վորոշումների
մեջ, — պետք է կազմակերպվի այն ձևով, վարպետի
հացի մթերումը լիովին և նրա կայարանում երկրի
տեղափոխությունը ավարտվի հարավային և հարավ
արևելյան շրջաններում, վոչ ուշ 10-15 հունվարից, իսկ
հյուսիսային և հյուսիս-արևելյան շրջաններում՝ վոչ
ուշ 10-15 փետրվարից» :

Հացամթերումների պրակտիկան ցույց տվեց, վոր
մեր աշխատանքների բացերից մեկը հանդիսանում է
այն, վոր մենք չենք կարողանում հացամթերումները
հաղկապել գյուղում տարվող այլ տնտեսական բաղա-
կան կամպանիաների հետ : Հաճախ առանձին աշխատա-
կիցներ ալպես են մտածում . նախ ըստն ավարտել, նոր
ձեռնամուխ լինել կալման աշխատանքներին, վերջացնել
կարելը, նոր սկսել հացամթերումները : Այնան հերկի
ժամանակաշրջանում զողարեցնել հացամթերման աշ-
խատանքները, կամ ել՝ հացամթերումների ժամանակա-
շրջանում վերջացնել բոլոր մթերումների և արտադրու-
ղականության վերաբերյալ աշխատանքը :

Ավելորդ է խոսել այն մասին, վոր նման դատողու-
թյունները վոչ մի կապ չունեն բոլշևիկյան մեթոդների
և աշխատանքի տեմպերի հետ : Փորձը ցույց տվեց, վոր
հենց այնտեղ, ուր հացամթերումները հաջող կերպով
չաղկապվում են ալ աշխատանքների հետ, այնտեղ տա-
նում են և՛ հացամթերումները, և՛ ալ տնտեսական կամ-

պանիաները, վորոնք համընթաց տարվում են գյուղում
հացամթերումների ժամանակ :

Մեկ անհրաժեշտ է հացամթերումների կամպանիա-
յում այնպիսի կազմակերպվածություն և աշխատանք-
ների վարում, վորը կարողանար ապահովել վոչ միայն
հացամթերումների 100 % կատարումն, ալ և վորոնք
կստեղծեն բոլոր պայմանները յուրաքանչյուր խորհուր-
տեսության, կոլտնտեսության, ՄՏԿ-ի կողմից ապա-
հովելու հացամթերումների ժամանակաընթացքում իրա-
գործման յենթակա աշխատանքների ամբողջ ցիկլը :

Միայն հացամթերման կամպանիայի նման կազմա-
կերպումը կարող է ճանաչվել ուղիղ, բոլշևիկյան : Ինչ-
պես մթերող որդանները, այնպես էլ կուսակցական,
խորհրդային, կոլտնտեսային և ալ կազմակերպություն-
ներ ու հացամթերումներն անցկացնող ալ աշխատակից-
ներ, հացամթերումների աշխատանքների կազմակերպ-
ման և նրա անցկացման գործում, պետք է իրենց յուրա-
քանչյուր քայլը, յուրաքանչյուր ձեռնարկումը կապեն
Համ. Կ (բ) Կ. Կ-ի 1931-32 թ. հացամթերման կամ-
պանիայի կազմակերպման վերաբերյալ գերեկտիվների
հետ :

«Համ. Կ (բ) Կ. Կ. -ն, առվում է այդ գերեկտիվ-
ների մեջ, — հրավիրում է կուսակցական բոլոր կազմա-
կերպությունների ուղադրությունն այս տարվա հա-
ցամթերումների հաջող անցկացման առանձնահատուկ
կարելիության վրա, ինչպես գյուղատնտեսության սու-
ցիալիտական, այնպես էլ մենատնտեսային սեկտորում :
Կոյեկտիվացման վնական հաղթանակները, խորհումե-
սությունների և ՄՏԿ-ների անումը, գյուղատնտեսու-
թյան սոցիալիտական սեկտորի ապրանքային յեղույթի

բարձր տոկոսը ստեղծում են բոլոր հնարավորությու-
նը հացամթերման պլանի հաջող ալարտման և միաժա-
մանակ հացի կայարանաւերձ կետերի և ելեվատորների
մոտ տեղափոխութեան համար»:

«Կ.Կ.-ն պահանջում է Մատոնդկամատից և Հացա-
նաւանդակներունից ու նրանց մթերող որգաններից,
նույնպէս և կուտակցական ու խորհրդային կազմակեր-
պութիւններից ուժեղացնել կոնկրետ գեկավարութեանը
հացամթերումների և հացի յուր ժամանակին տեղափոխ-
ման համար ուժերի մոբիլիզացիայի վրա»:

Կ. Կ.-ի գերեկտիվները՝ 1931-32 թ. հացամթե-
րումների կամպանիայի կազմակերպման վերաբերյալ,
լրագործելու համար, պետք է մոբիլիզացիայի յեն-
թարկելն կուտակցական և մթերող կազմակերպու-
թիւնները, կոլտնտեսային և չքավորութիւնակալին
լայն մասնակցութեամբ, ՄՏԿ-ների բանախմբները, գյուղի պրո-
ֆեսիոնալ, կոմյերսիոմիտիւթեան կազմակերպութիւննե-
րը և գյուղի փողջ խորհրդային ակտիվը, նրա համար,
«վորպեսզի հացի մթերումը լիովին ավարտվի, և նրա
կայարանաւերձ կետերի տեղափոխութեանը՝ հարավա-
յին և հարավ արեւելեան շրջաններում, ավարտվի վոչ
ուշ 10-15 հունվարից, իսկ հյուսիսային և հյուսիս-արե-
ւելեան շրջաններում՝ վոչ ուշ 10-15 փետրվարից»:

1931—32 թ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՄԱՆԻՏԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(ՀԱՄ. Կ. (Բ)Կ.Կ.Կ. 1931 թ. ՀՈՒՆԻՍԻ 15-ի ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ)

Համ. Կ. (Բ) Կ. Կ. Կ.-ն կուտակցութեան բոլոր կազմակեր-
պութիւնների ուշադրութեան և հրապարակում այս տարվա հացա-
մթերումների հաջող անցկացման առանձնահատուկ կարեւորութեան
վրա, ինչպէս գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական, այնպէս և
մենատնտեսային սեկտորում: Կոլեկտիվացման վճարական հաշիւա-
նակները, խորհրդատեսութիւնների և Մ. Տ. Կ.-ների աճումը,
գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական սեկտորի սպարտային յե-
լույթի բարձր տոկոսը ստեղծում են բոլոր հնարավորութիւնները
հացամթերման պլանի հաջող ավարտման և միաժամանակ հացի
կայարանաւերձ կետերի և ելեվատորների մոտ տեղափոխութեան
համար: Հիմնականը, վորին պիտի ձգտեն հասնելու Մատոնդկա-
մատի, գյուղիտոյեղացիայի սրբանները և տեղական կազմակեր-
պութիւններն ընթացիկ տարվա հացամթերումների ժամանակ՝
այդ մթերումների և տեղափոխման մեջ ճեղքվածք չստեղծելն և,
մթերումների և տեղափոխման միաժամանակութեան պահպանելն և:
Կուտակցական բոլոր կազմակերպութիւնները, հատկապէս հացա-
մթերման որգանները, պետք է հաստատ գիտակցեն, վոր միայն
այն հացը կհաշվվի մթերված, վորը չի մնացել (պատկել) այսպէս
կոչված խորհրդի կետերում, վորը բերված և կայարանաւերձ կե-
տերը, ելեվատորները, ջրաղացները:

Հացամթերումների բոլոր աշխատանքները պիտի կազմակեր-
պել այնպէս, վորպէսզի հացի մթերումը լիովին ավարտվի և նրա
կայարանաւերձ կետերի տեղափոխութիւնը՝ հարավային և հա-
րավ-արեւելեան շրջաններում ավարտվի վոչ ուշ 10-15 հունվա-
րից, իսկ հյուսիսային և հյուսիս-արեւելեան շրջաններում՝ վոչ ուշ
10-15 փետրվարից:

Կ. Կ.-ն առաջարկում է հացամթերման սպարտայի ուժեղաց-
ման հետ զուգընթացաբար անմիջապէս զբաղվել տրանսպորտի մի-

Զոցները նախատրտրտածան և կաղձակերպման գործով, հացի չտալ և արագ տեղափոխման համար (ինչպես դաժարանապրտի, աշխուս եւ ամառ տրանսպրտի մաքսիմալ չափով ողագործումը) ու այսպես կոչված խորքերի կետերում վոչ մի պահեառ չունենալ, բացառութեամբ առանձին հատուկ հեռավոր շրջանների, վորոնց շուրջակը հաստատվում և Մատթողկոմատի կողմից:

Պետք և կանոնավորվի հացի կայարանամերձ կետերի, ելեկա-տորները և ջրաղացների մոտ տեղափոխման գործը:

Յերկաթուղային դժուր պետք և կաղձակերպվեն հանդիպողական փոխադրութեաններ, ելեկատորները, ջրաղացները և մթերման կետերի կառավարչներին անձնական պատահանապատկության կարգ սահմանվել, վագոնները պարապցնելու (պրոստոյ), տարայի մա-տակարարման գործի հարթելու և ջրաղացներին ու ելեկատորնե-րին մոտեցման դժերի (подъездные пути) կարգավորման հա-մար: ձ. չ. փ. Կ. յուր կողմից պետք և ապահովի համապա-տասխան քանակութեան վագոններով, հացը բեռնելու, բեռնման կետերն ապահովի բանփորական ուժերով և հատկի առանց տարա-յի (насыпью) բեռնելու համար մատերիալներով, չփտներով (щитами) և այլն:

Հացի տեղափոխութեան ամբողջական հետեւանքով, հատուկ կարեւոր նշանակութեան են ունենում կայարանամերձ կետերի, ելե-կատորները և Սոյուզիների ջրաղացների աշխատանքները:

Կենտրոնը պարտավորեցնում և Մատթողկոմատին և տեղական կաղձակերպութեաններին՝ ստուգել կայարանամերձ կետերի և ելե-կատորների աշխատանքները և գործի դրույթը, այն նկատառու-մով, վորպէսզի վճարականապես վերացվեն հանդէպ հաց հանձնող-ների բյուրոկրատիկ վերաբերմունքի փաստերը, վերացվեն հերթե-րը և այդ կետերի արագ սպասարկման անակութեանը բարձ-րացնել: Հաց հանձնողները վճարման կետերի քանակութեանն ա-վելացնելու նպատակով, գտնել անհրաժեշտ՝ կաղձակերպել կայա-րանամերձ կետերում Պետրանիկի հաշվարկի դրամարկդները բնդհա-նուր քանակութեամբ մինչեւ 1-500:

Կենտրոնը պարտադրում և Մատթողկոմատին և տեղական կուսակցական կաղձակերպութեաններին ձեռք առնել բոլոր ան-հրաժեշտ միջոցները՝ յուր ժամանակին ավարտելու նոր ելեկատոր-պահանջատային շինարարութեանը և հացի պահեստների վերանու-րոգումը:

Հացամթերումները հաջող ավարտելու համար, վորը նշանա-կում և և հացի տեղափոխութեանը, հատկապէս շրջանների յու-րաքանչյուր գլուխորոհողին կից պետի առանձնացվին մթերումնե-րի համար Հացանախապահկենտրոնի լիազորներ:

Կոլտնտեսութեաններում, նույնպես և Մ. Տ. Կ. -ները շրջաննե-րում անհրաժեշտ և առանձնացնել վարչութեան մեկ հատուկ ան-գամ, կամ եւ Մ. Տ. Կ. դիրեկտորի տեղակալներից մեկին, վորը տանելու յե հացի հանձնման ամբողջ պրակտիկ աշխատանքն, ա-պահովելու նրա չտալ փոխադրութեւ, տարայի հավաքելը, կալ-տած և հանձնած հացի հաշվառման գործը և այլն: Այս հանդա-մանքը կոլտնտեսութեան վարչութեան և Մ. Տ. Կ. դիրեկտորին յուր ժամանակին պլանով նախատեսված հացի լրիվ հանձնման պատասխանատվութեանից չի ազատում:

Հացամթերումների հաջող անցկացման համար, պետք և, նախ-կին տարիների որինակով լայն մասսայական աշխատանք ծավալի կոլտնտեսականների և շքավոր-միջակային տնտեսութեաններին մեջ և գլուխորոհողներին կից պետք և կաղձակերպվեն հացամթե-րումներին սժանդակող հանձնաժողովներ, հացամթերումների հա-ջող անցկացման, հացի տեղափոխման, շքավոր-միջակային տրն-տեսութեաններին կոլտնտեսութեանները հետագա ներգրավման և կուլակութեան՝ վորպես դասակարգի՝ վերացման գործի ոգնու-թեան համար:

Համ. Կ. (բ) Կ. Կ. Կ. առաջարկում և Մատթողկոմատին, ինչ-պես և յերկրային և մարդային կամիտներին, ազգային կուսակա-մակերպութեաններին Կ. Կ. -ներին, անմիջապես ստուգել և պատ-րաստված կազմերով կոմպլեկտացման յենթարկել հացամթերման աշխատանք, ելեկատորները, ջրաղացները, մթերման կայանները, ընտրելով այդ նպատակի համար հացամթերումների փորձ ունե-ցող համապատասխան քանակութեան աշխատակիցներ, ինչպես մշտական աշխատանքների, այնպես եւ մթերող որդաններին և տեղական կուսակաղձակերպութեաններին ժամանակավորապես ող-նելու համար: Պետք և կիրառել պարզեկատրման սխեման, ինչ-պես առանձին աշխատակիցների, աշխուս եւ հացամթերումների պլանը հաջողութեամբ ավարտող բրիգադներին վերաբերյալ, ա-ռանձնապես հացամթերման վայրից կայարանամերձ կետերը տե-ղափոխման սժանդակութեան վերաբերյալ: Սրա հետ միաժամանակ Կ. Կ. առաջարկում և Մատթողկոմատին մթերող ապարատի աշխա-

տակիցները աշխատավարձը սահմանել նրանց աշխատանքներին վորակական և քանակական ցուցանիշների կատարման ուղիղ հատկացումը: Չթույլատրելով մենատնտեսային սեկտորի ղեկի բեռնաճանապարհը, հացամթերումների պլանի իրադրժման աստիճանում, մանավանդ սպառող շրջաններում և կուլակ-ուհիներին տնտեսությունները սեկտորում հանձնելիք հացի կայուն առաջադրանքները սահմանելիս, կուլակագործությունները կուլանտեսականներին մորելիցայի յենթարկելու մարտական աշխատանք պիտի ծավալեն, վորակից հացամթերումների ասպարեզում աշխատավորական բոլոր դյուղացիության կողմից յուրացվի և իրադրժվի «վաչ մի ցեխունը հաց մասնավորին» լողունը:

Կ. Կ.-ն պահանջում է ինչպես Մատթոկամտից և Հացանտնտեսականորնից և նրանց մթերող սրբաններից, այնպես էլ կուսակցական և խորհրդային կազմակերպություններից, հացամթերումները կոնկրետ գեկավարություն ուժեղացնելու և հացի յուրժամանակին տեղափոխման համար ուժերը մորելիցայի յենթարկել:

1. Հացի համար պայքար—պայքար սոցիալիզմի համար	3
2. Խորհունտությունները, կոլտնտեսությունները և Մ.Տ.Կ.-երը լուծեցին հատկապիս պարբեր	11
3. Խորհրդային իշխանության ռեալիզացիան սեկտորում	13
4. Սոցիալիստական սեկտորը լայնացնում է ցանքը, բարձրացնում է քերփավորությունը, ավելացնում է ապրանքայնությունը	16
5. Խորհունտությունները, Մ.Տ.Կ.-ը և կոլտնտեսությունները բարձրացնում են հացի վորակը և իշեցնում ինֆրաբեքը	19
6. Կանտակտացիայի հազարությունները, մքերող ապարտի բացիոնալիզացիան և հացամքերման ծախքերի կրճատումը	22
7. Հացը—հնգամյայի յերրորդ տարվա խնդիրների լուծման վնական նախագրայն է	25
8. Հացի հիմնական մասը տալիս է սոցիալիստական սեկտորը	29
9. Հացամքերումներն սկսվում են քերփավալի կամպանիայի հետ	31
10. Կազմակերպել և անցկացնել հացամքերումները կուսակցական գլխավոր գծի հիմունքով	33
11. Հացամքերումների պլանավորումն	39
12. Կոլտնտեսությունների և Մ.Տ.Կ. հացամքերումների կազմակերպումը	41
13. Հացամքերումների կազմակերպումը մեկտնտեսային սեկտորում	46

14. Ավելի շատ կանկրետ գեղավարություն մթերումներին .	48
15. Հացամթերումների համար կազմակերպել ուժեղ տեխ- նիկական բազա	50
16. Ավելի ուշադիր վերաբերում հացի մուտքի և յելի հաշվառման վրա	57
17. Հացամթերումների կազմակերպչական աշխատանքը . .	59
18. Լայն ծավալել մասնաշաղկապ աշխատանքը	64
19. Կուտակցական և կոմյերսիական բջիջները, գյուղխոր- հուրդները և հասարակական կազմակերպություն- ները—գեպի պայքարը հացի համար	69
20. Ասլրանխատեսվարարումը նիշտ կազմակերպել և ուժե- ղացնել բնակչության միջոցների մոբիլիզացիան .	75
21. Բուլժեհկյան տեմպերով ժամկետին ավարտեմք հացա մթերումները	76
ՀԱՎԵԼՎԱԾ. Համկ(բ) Կ. Կ. Կ. 1931 թ. հուլիսի 15-ի վո- րոշումը 1931/32 թ. հացամթերումների կազմակերպ- ման մասին	81

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0238218

№ 46 4. (2²/₄ - II.)

54.929

ՏԱՐԻՍ
ХЛЕВОЗАГОТОВКИ ТРЕТЬЕГО РЕШАЮЩЕГО

Госиздат ССР Армении
Эривань—1981